

Załącznik nr 1
do uchwały Nr LVIII/422/14
Rady Miejskiej w Głownie
z dnia 29 stycznia 2014 roku

PROGRAM

USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY MIASTA GŁOWNO

PROGRAM DOFINASOWANY W RAMACH KONKURSU OGŁOSZONEGO W 2012 r.
PREZ MINISTRA GOSPODARKI „KONKURS AZBEST 2012”

Gliwice, wrzesień 2013r.

R.O.T. RECYCLING ODPADY TECHNOLOGIE S.C. 44-101 Gliwice, ul. Prymasa Wyszyńskiego 11 lok. 304

Tel.: 032 231-43-97, Fax: 032 332-45-86, rot@rotgliwice.pl

ING-Bank Śl. III o/Gliwice 19 1050 1298 1000 0002 0287 3550 - NIP: 631-19-70-703 - REGON: 273361976

ROT RECYCLING ODPADY TECHNOLOGIE S.C.
44-101 Gliwice, ul. Prymasa Stefana Wyszyńskiego 11

TEMAT: PROGRAM
USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
Z TERENU GMINY MIASTA GŁOWNO

**ZAMAWIA-
JĄCY:** GMINA MIASTA GŁOWNO
ul. Młynarska 15
95-015 GŁOWNO

**Autor
opracowania:** mgr Krzysztof Tyrała wraz z zespołem
biegły z listy Ministra OŚZNiL
biegły z listy Wojewody Śląskiego w zakresie sporządzania OOS
ekspert PIE w zakresie gospodarki odpadami

Gliwice, wrzesień 2013r.

SPIS TREŚCI

	strona
1. DANE OGÓLNE	5
1.1. Nazwa opracowania	5
1.2. Zleceniodawca	5
1.3. Autor opracowania	5
1.4. Podstawa opracowania	5
1.5. Cel i zakres opracowania.....	6
2. PRAWNE ASPEKTY POSTĘPOWANIA Z WYROBAMI BUDOWLANymi I ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST	7
2.1. Uregulowania prawne	7
2.2. Rodzaje i klasyfikacja odpadów zawierających azbest	12
3. WŁAŚCIWOŚCI FIZYKOCHemiczne AZBESTU	13
4. ZASTOSOWANIE WYROBÓW BUDOWLANych ZAWIERAJĄCYCH AZBEST	15
4.1. Zastosowanie azbestu	15
4.2. Klasyfikacja wyrobów zawierających azbest	17
4.3. Zastosowanie wyrobów azbestowych w budownictwie mieszkaniowym	18
4.4. Zastosowanie wyrobów azbestowych w ciepłownictwie.....	19
5. OBOWIĄZKI WŁAŚCICIELI, ZARZĄDCÓW LUB UŻYTKOWNIKÓW - BEZPIECZNE UŻYTKOWANIE WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST	21
6. PROCEDURA - OBOWIĄZKI I POSTĘPOWANIE WŁAŚCICIELI ORAZ ZARZĄDCÓW PRZY UŻYTKOWANIU OBIEKTÓW I TERENÓW Z WYROBAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST	23
6.1. Procedury	26
6.2. Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.....	39
7. ZAGROŻENIA DLA LUDZI WYNIKAJĄCE Z OBECNOŚCI AZBESTU W ŚRODOWISKU	40
7.1. Deklaracja Brukselska	40
7.2. Źródła narażenia na działanie azbestu	41
7.3. Skutki narażenia na działanie pyłu azbestowego	41
8. „PROGRAM USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST STOSOWANYCH NA TERYTORIUM POLSKI” – ZAŁOŻENIA OGÓLNE	43
8.1. Krótka charakterystyka „Krajowego Programu Usuwania Azbestu...”	43
8.2. Kompetencje oraz współpraca poszczególnych organów administracji publicznej wynikające z „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032” „Krajowego Programu...”	44
9. WOJEWÓDZKI PLAN GOSPODARKI ODPADAMI DLA WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO 2011 Z UWZGLĘDNIENIEM LAT NA LATA 2012-2015	46

9.1. Aktualny stan gospodarki odpadami zawierającymi azbest wg WPGO.....	46
9.2. Przewidywane zadania do realizacji w gospodarce odpadami zawierającymi azbest wg WPGO.....	47
10. PLAN GOSPODARKI ODPADAMI POWIATU ZGIERSKIEGO NA LATA 2008-2011 Z PERSPEKTYWĄ DO 2015 ROKU.....	49
11. PLAN GOSPODARKI ODPADAMI DLA GMINY MIASTA GŁOWNO - AKTUALIZACJA.....	51
12. DIAGNOZA AKTUALNEGO STANU UŻYTKOWANIA I USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJACYCH AZBEST.....	53
12.1. Wstęp.....	53
12.2. Określenie ilości wyrobów zawierających azbest z podziałem na poszczególne rodzaje oraz uwzględnieniem nieruchomości, na których występują - inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Miasta Głowno – obiekty osób fizycznych	56
12.3. Określenie ilości wyrobów zawierających azbest z podziałem na poszczególne rodzaje oraz stopień pilności ich usunięcia na których występują - ocena stanu technicznego - obiekty osób fizycznych	58
13. CELE I ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI CELÓW.....	69
14. HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU.....	72
15. KOSZTY REALIZACJI PROGRAMU	73
16. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM.....	75
16.1. Wstęp	75
16.2. Określenie wskaźników monitorowania i oceny skuteczności realizacji programu.....	75
16.3. Określenie sposobu monitorowania i zarządzania programem.	76
17. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	77
18. ZAŁĄCZNIKI.....	78

1. DANE OGÓLNE

1.1. Nazwa opracowania

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU
GMINY MIASTA GŁOWNO.

1.2. Zleceniodawca

Gmina Miasta GŁOWNO, ul. Młynarska 15, Głowno.

1.3. Autor opracowania

ROT RECYCLING ODPADY TECHNOLOGIE S.C., 44-101 Gliwice, ul. Prymasa
Stefana Wyszyńskiego 11.

1.4. Podstawa opracowania

- Umowa Nr 134/2012 z dnia 29.05.2012 r. zawarta pomiędzy Gminą Miastem Głowno, a firmą ROT Gliwice.
- Ustawa z dnia 27.04.2001 r. Prawo ochrony środowiska (jedn. tekst z 2008 r. – Dz. U. Nr 25, poz. 150).
- Ustawa z dnia 14.12.2012 r. o odpadach (t.j. Dz. U z 2013 r., poz. 21).
- „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, Uchwała Rady Ministrów nr 39/2010 z dnia 15 marca 2010 r.
- Rozporządzenie dotyczące bezpiecznego postępowania i ochrony przed azbestem i materiałami zawierającymi azbest.

1.5. Cel i zakres opracowania

Celem przedmiotowego programu jest spowodowanie działań związanych z oczyszczeniem terenu Gminy Miasta Głowno z azbestu, tj. wyrobów budowlanych zawierających azbest jak również pozostałych wyrobów zawierających azbest w określonym horyzoncie czasowym.

Zakres programu obejmuje prawne aspekty postępowania z wyrobami budowlanymi i odpadami zawierającymi azbest, właściwości azbestu i zastosowanie wyrobów budowlanych zawierających azbest, zagrożenia dla ludzi wynikające z obecności azbestu w środowisku, zakres zadań dla gminy wynikający z „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, skalę ilości i rodzaju wyrobów zawierających azbest na terenie gminy, sposoby i wymagania przeprowadzenia inwentaryzacji i oceny stanu technicznego wyrobów zawierających azbest, kierunki działań organizacyjnych i finansowych, harmonogram realizacji programu.

2. PRAWNE ASPEKTY POSTĘPOWANIA Z WYROBAMI BUDOWLANymi I ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST

2.1. Uregulowania prawne

Do aktów prawnych regulujących postępowanie z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest należą:

- **ustawy dotyczące bezpiecznego postępowania i ochrony przed azbestem i materiałami zawierającymi azbest:**
 - **Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane** (t.j. Dz.U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623 ze zm.). W przypadku występowania azbestu (Art. 30 ust. 3) właściwy organ może nałożyć, w drodze decyzji, obowiązek uzyskania pozwolenia na wykonanie określonego obiektu lub robót budowlanych objętych obowiązkiem zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1 w/w artykule, jeśli ich realizacja m.in. może spowodować zagrożenie bezpieczeństwa ludzi, pogorszenie stanu środowiska bądź pogorszenie warunków zdrowotno-sanitarnych.
 - **Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest** (Dz. U. Nr 101, poz. 628, z 1998r. Nr 156, poz.1018, z 2000 r. Nr 88, poz. 986, z 2001 r. Nr 100, poz. 1085, Nr 154, poz. 1793 oraz z 2003 r. Nr 7, poz. 78, i Nr 65, poz. 596). Zakazuje wprowadzania na polski obszar celny azbestu, wyrobów zawierających azbest, produkcji wyrobów zawierających azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi ten surowiec. Zgodnie z ustawą produkcja płyt azbestowo-cementowych została zakończona we wszystkich zakładach do 28 września 1998 r., a z dniem 28 marca 1999 r. nastąpił zakaz obrotu tymi płytami. Do wyjątków należy azbest i wyroby zawierające azbest dopuszczone do produkcji lub do wprowadzenia na polski obszar celny spośród wyrobów określonych w załączniku nr 1 do ustawy. Wykaz tych wyrobów określa corocznie Minister właściwy do spraw gospodarki w drodze rozporządzenia. Ustawa reguluje również zagadnienia związane z opieką zdrowotną pracowników, którzy mieli kontakt z azbestem.
 - **Ustawa z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach** (Dz. U. z 2011 nr 63, poz. 322, ze zm.). Ustawa reguluje problematykę dotyczącą substancji i preparatów chemicznych, w tym niebezpiecznych oraz określa warunki, zakazy lub ograniczenia produkcji, wprowadzania do obrotu lub stosowania substancji

i preparatów chemicznych, w celu ochrony przed szkodliwym wpływem tych substancji i preparatów na zdrowie człowieka lub na środowisko.

- **Ustawa z dnia 14.12.2012 r. o odpadach** (t.j. Dz. U. 2013r. poz. 21) Zgodnie z Art. 1 ust. 1 ustawa określa zasady postępowania z odpadami, w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności zasady zapobiegania powstawaniu odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko, a także odzysku lub unieszkodliwiania odpadów. Ustawa określa obowiązki wytwórców i posiadaczy odpadów, w tym m.in. odpadów niebezpiecznych. Ustawa reguluje postępowanie w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania, w tym składowania odpadów, a także wymagania techniczne i organizacyjne dotyczące składowisk odpadów. Ustawa wprowadza obowiązek opracowania planów gospodarki odpadami na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Ustawa określa m.in. zakres planów gospodarki odpadami, sposób ich opiniowania i sposób monitorowania, zasadę spójności planu z planem wyższego szczebla oraz określa rodzaj odpadów, które powinny być ujęte na każdym szczeblu ich opracowania.
- **Ustawa z dnia 27.04.2001 r. Prawo ochrony środowiska** – jedn. tekst z 2008 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 150 ze zm.). Zgodnie z Art. 1 ustawa określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju. Ustawa reguluje m.in. opracowanie programów ochrony środowiska, prowadzenie państwowego monitoringu środowiska, postępowanie w sprawie ocen oddziaływania na środowisko, ochronę powietrza przed zanieczyszczeniem i sposób postępowania z substancjami stwarzającymi szczególne zagrożenie dla środowiska, ochronę powierzchni ziemi, przeciwdziałania zanieczyszczeniom (w tym: konieczność oznaczenia instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest oraz miejsc, w których on się znajduje, konieczność dokumentowania informacji dotyczącej m.in. występowania azbestu).
- **Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw** (Dz. U. Nr 100, poz. 1085, z późn. zm.). Ustawa reguluje sposób postępowania oraz obowiązki podmiotów określanych ustawą. Art. 54 ustawy odnosi się do odpowiednich zapisów ustawy z dnia 19 czerwca

1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest. Ustawa udziela delegacji ministrowi właściwemu do spraw gospodarki, do określenia w drodze rozporządzenia w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, ministrem właściwym do spraw transportu oraz ministrem właściwym do spraw środowiska – sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest.

- **Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych** (Dz. U. z 2011 nr 227, poz. 1367). Ustawa reguluje zasady przewozu drogowego towarów niebezpiecznych, wymagania w stosunku do kierowców i innych osób wykonujących czynności związane z tym przewozem oraz organy właściwe do sprawowania nadzoru i kontroli w tych sprawach. Przewóz materiałów niebezpiecznych w kraju określają przepisy zawarte w załącznikach A i B do Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR) Przepisy umowy ADR oraz ustawy określają warunki załadunku i wyładunku oraz przewozu odpadów niebezpiecznych na składowisko. Wymagane są świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu materiałów niebezpiecznych wydane przez upoważnioną stację kontroli pojazdów oraz szkolenie kierowcy pojazdów w zakresie przewozu towarów niebezpiecznych.
- **Ustawa z dnia 19 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw** (Dz. U. Nr 7, poz. 78, z 2003 r.). Artykuł 6 ustawy nadaje nowe brzmienie (nowelizuje) art. 4 ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest.
- **Ustawa z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest** (Dz. U. z 2005 r. Nr 10 , poz. 72). Ustawa wprowadza zmiany do ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest.
- **Rozporządzenia dotyczące bezpiecznego postępowania i ochrony przed azbestem i materiałami zawierającymi azbest**
- Zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 marca 1996 r. w sprawie dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia, wydzielonych przez materiały budowlane, urządzenia i elementy wyposażenia w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi (M.P. Nr 19, poz. 231).

-
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 11 września 1996 r. w sprawie czynników rakotwórczych w środowisku pracy oraz nadzoru nad stanem zdrowia pracowników zawodowo narażonych na czynniki (Dz. U. Nr 121, poz. 571).
 - Rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie dopuszczenia wyrobów zawierających azbest do produkcji lub wprowadzania na polski obszar celny (z 1998 r. Dz. U. Nr 44, poz. 268, z 1999 r. Nr 25, poz. 222, z 2000 r. Nr 15, poz. 188, z 2001 r. Nr 10, poz. 77, z 2002 r. Nr 1, poz. 11 i z 2003 r. Nr 5, poz. 50).
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206).
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska w całości (Dz. U. Nr 122, poz. 1055).
 - Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2002 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. Nr 161, poz. 1335).
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz.U. 2009 nr 124 poz. 1033),
 - Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nie selektywny (Dz. U. Nr 191, poz. 1595).
 - Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 217, poz. 1833).
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów (Dz.U. 2013 poz. 523)

-
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 sierpnia 2004 r. w sprawie kursów kształcących dla kierowców przewożących towary niebezpieczne (Dz.U. 2004 nr 194 poz. 1989)
 - Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 15 lutego 2012 r. w sprawie świadectwa dopuszczenia pojazdu ADR (Dz.U. 2012 poz. 192)
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów (Dz.U. 2013 poz. 523),
 - Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r w sprawie informacji dotyczących bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 120, poz. 1126).
 - Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz.U. 2011 nr 8 poz. 31)
 - Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71 poz. 649).
 - Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2010 nr 213 poz. 1397),
 - Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 8 stycznia 2013 r. w sprawie kryteriów oraz procedur dopuszczania odpadów do składowania na składowisku odpadów danego typ (Dz.U. 2013 poz. 38),
 - Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. Nr 216, poz. 1824).
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 grudnia 2010 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz.U. 2010 nr 249 poz. 1673).

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dn. 25.05.2007 w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do sporządzania i przekazywania zbiorczych zestawień danych (Dz. U. Nr 101, poz. 686).

2.2. Rodzaje i klasyfikacja odpadów zawierających azbest

W wyniku demontażu, rozbiórki, wyburzeń, usunięcia wyrobów zawierających azbest z obiektów, budowli i urządzeń powstają odpady zawierające azbest.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206) ściśle wymienia rodzaje odpadów zawierających azbest, które zostały zaliczone do odpadów niebezpiecznych.

W zależności od źródła powstawania w katalogu wymieniono 9 rodzajów odpadów zawierających azbest:

1. Kod **06 07 01*** Podgrupa: Odpady z produkcji... chloru i chlorowców
rodzaj : Odpady azbestowe z elektrolizy
2. Kod **06 13 04*** Podgrupa: Odpady z innych procesów nieorganicznych
rodzaj : Odpady z przetwarzania azbestu
3. Kod **10 11 81*** Podgrupa: Odpady z hutnictwa szkła
rodzaj : Odpady zawierające azbest
4. Kod **10 13 09*** Podgrupa: Odpady z produkcji spoiw mineralnych...
rodzaj : Odpady zawierające azbest z produkcji elementów azbestowo-ceramicznych
5. Kod **15 01 11*** Podgrupa: Odpady opakowaniowe...
rodzaj : Opakowania metali zawierające niebezpieczne elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi
6. Kod **16 01 11*** Podgrupa: Zużyte lub nie nadające się do użytkowania pojazdy...
rodzaj : Okładziny hamulcowe zawierające azbest
7. Kod **16 02 01*** Podgrupa: Odpady urządzeń elektrycznych i elektronicznych
rodzaj : Zużyte urządzenia zawierające wolny azbest
8. Kod **17 06 01*** Podgrupa: Materiały izolacyjne oraz materiały konstrukcyjne zawierające azbest
rodzaj : Materiały izolacyjne zawierające azbest
9. Kod **17 06 05*** Podgrupa: Materiały izolacyjne oraz materiały konstrukcyjne zawierające azbest
rodzaj : Materiały konstrukcyjne zawierające azbest

* - odpad niebezpieczny

3. WŁAŚCIWOŚCI FIZYKOCHEMICZNE AZBESTU

Przez azbest należy rozumieć grupę włóknistych krzemianów, naturalnych minerałów o budowie krystalicznej, tj.:

- azbest chryzotylowy - chryzotyl (azbest biały)
- azbest krokidolitowy - krokidolit (azbest niebieski)
- azbest amozytowy (gruenerytowy) - amozyt
- azbest antofilitowy - antofilit
- azbest termolitowy - termolit
- azbest aktynolitowy - aktynolit

Główne cechy azbestu to odporność na wysoką temperaturę i wysoka odporność na działanie środowiska agresywnego, chemicznego. Azbest odznacza się również wysoką wytrzymałością mechaniczną i wysoką odpornością na korozję.

Największe znaczenie ze względu na swoje właściwości posiadał azbest biały - chryzotyl i azbest niebieski - krokidolit.

Włóknisty charakter azbestu wraz z w/w cechami to główne właściwości fizykochemiczne, które pozwoliły na jego szerokie zastosowanie.

Włókna azbestu w zależności od odmiany azbestu mają długość kilku centymetrów i średnicę kilku milimetrów, osiągając wartości submikronowe.

Główne zastosowanie znalazł azbest biały - chryzotyl, azbest niebieski - krokidolit i azbest amozytowy. Biorąc pod uwagę różnicę w budowie włókien azbestu chryzotylowego i azbestu krokidolitowego oraz amozytowego, pył azbestu chryzotylowego jest mniej groźny od pyłu azbestu krokidolitowego i amozytowego w odniesieniu dla zdrowia ludzi. Włókna chryzotylu są znacznie dłuższe od krokidolitu i amozytu, natomiast średnica chryzotylu jest mniejsza od krokidolitu i amozytu. Włókna chryzotylu są „długie” i „miękkie”, natomiast krokidolitu i amozytu są „krótkie”, „twarde” i „grube”.

W tabeli 1 przedstawiono charakterystykę właściwości fizykochemicznych azbestu.

Tab.1

Charakterystyka właściwości fizykochemicznych wybranych odmian azbestu

Właściwości	Chryzotyl	Krokidolit	Amozyt
Barwa ¹⁾	biała do jasno-zielonej, żółta	niebieska, lawendowa, zielona	brązowa, szara
Główny składnik chemiczny [%] ²⁾	SiO ₂ - 38 - 42 MgO - 38 - 42 Fe ₂ O ₃ - 0 - 5 FeO - 0 - 3	SiO ₂ - 38 - 42 MgO - 38 - 42 Fe ₂ O ₃ - 13 - 18 FeO - 3 - 21	SiO ₂ - 49 - 52 MgO - 5 - 7 Fe ₂ O ₃ - 0 - 5 FeO - 35 - 40
Struktura włókna ¹⁾	bardzo liczne włókna, łatwo rozdzielne	włókniste	blaszkowate, grube
Długość włókien [mm] ³⁾	0,2 – 200	0,2 - 17	0,4 - 40
Średnica włókien [mm] ³⁾	0,03 - 0,08	0,06 - 1,2	0,15 - 1,5
Powierzchnia [m ² /mg] ³⁾	10 - 27	2 - 15	1 - 6
Gęstość [g/cm ³] ²⁾	2,55	3,3 - 3,5	3,4 - 3,5
Temperatura rozkładu [°C] ²⁾	450 - 800	400 - 800	600 - 900
Temperatura topnienia [°C] ²⁾	1515	1170	1395
Twardość wg Mosha ³⁾	2,5 - 4,0	4,0	5,5 - 6,0
Odporność na kwasy ³⁾	bardzo słaba	dobra	dość dobra
Odporność na zasady ³⁾	bardzo dobra	dobra	dobra
Tekstura ²⁾	elastyczna, jedwabista i twarda	elastyczna do łamliwej	łamliwa

Źródło: ¹⁾ Szymczykiewicz K.: Uwaga azbest, IWZZ Warszawa 1989, s. 10 - 12.

²⁾ Wytyczne szacowania ryzyka zdrowotnego dla czynników rakotwórczych, IMP, Łódź 1997, s. 7.

³⁾ Poradnik gospodarki odpadami, Verlag Dashäfer, Warszawa 2006, tab. 4.5.5.2/1.

4. ZASTOSOWANIE WYROBÓW BUDOWLANYCH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

4.1. Zastosowanie azbestu

Właściwości fizykochemiczne azbestu powodowały, że był stosowany w ponad kilku tysiącach wyrobów zawierających azbest, a najbardziej rozpowszechniony w wyrobach budowlanych, energetyce, przemyśle chemicznym i transporcie. Do najważniejszych wyrobów azbestowych należą (*K.Szymczykiewicz, 1989*):

1. Wyroby azbestowo-cementowe produkowane z azbestów chryzotylowego i amfibolowych, takie jak: płyty faliste, obudowy, płyty Karo, płyty warstwowe, rury ciśnieniowe, płyty okładzinowe i elewacyjne zawierające od 10 do 35 % azbestu. Wyroby te są ogniotrwałe, odporne na korozję i gnicie, wytrzymałe na działania mechaniczne.
2. Wyroby izolacyjne stosowane do izolacji kotłów parowych, wymienników ciepła, zbiorników, przewodów rurowych, a także ubrań i tkanin ognioodpornych. Należą do nich: wata, włóknina, sznury, przędza, tkaniny termoizolacyjne, taśmy. Zawierają one, w zależności od przeznaczenia, od 75 do 100 % azbestu, głównie chryzotyłu.
3. Wyroby uszczelniające: tektury, płyty azbestowo-kauczukowe, szczeliwa plecione. Najbardziej powszechnymi wyrobami uszczelniającymi były płyty azbestowo-kauczukowe, które charakteryzują się odpornością na podwyższoną temperaturę, wytrzymałością na ściskanie, nieznacznym odkształceniem trwałym, dobrą elastycznością. Płyty mogą być zbrojne. Szczeliwa plecione były stosowane do uszczelniania części pracujących w wysokich temperaturach, a także w środowisku wody, pary wodnej, gazów obojętnych i aktywnych, kwasów organicznych i nieorganicznych, smarów, olejów, rozpuszczalników, gazów spalinowych, ługów, roztworów soli.
4. Wyroby cierne, takie jak: okładziny cierne i taśmy hamulcowe, stosowane do różnego typu hamulców. Azbest chryzotylowy stosowany do ich produkcji chronił elementy robocze przed zbytnim przegrzaniem.
5. Wyroby hydroizolacyjne: lepiki asfaltowe, kity uszczelniające, asfalty drogowe uszlachetnione, zaprawy gruntujące, papa dachowa, płytki podłogowe, zawierające od 20 do 40 % azbestu.

Poza tym azbest stosowany był w przemyśle piwowarskim i farmaceutycznym do filtracji, jako wypełniacz do lakierów, do izolacji przewodów grzewczych.

Tab. 2

Najważniejsze wyroby azbestowe i zawartość w nich azbestu ¹⁾

Wyroby	Przybliżona zawartość azbestu [% wag]	Rodzaj azbestu	Uwagi
Wyroby azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie	10 - 15	chryzotyl amozyt krokidolit	kompozycje azbestowe (związane) z cementem portlandzkim
Wyroby azbestowo-cementowe obejmujące rury ciśnieniowe, kanalizacyjne i wodociągowe	12 - 15	chryzotyl krokidolit amozyt	kompozycje azbestowe (związane) z cementem portlandzkim
Ognioodporne płyty izolacyjne	25 - 40	amozyt chryzotyl	kompozycje azbestowe (związane) z cementem portlandzkim lub z uwodnionym krzemianem wapnia albo też z zasadowym węglanem magnezu
Wyroby izolacyjne łącznie izolacjami natryskowymi	12 - 100	amozyt chryzotyl krokidolit	luźne mieszaniny włókien azbestowych z materiałami nieorganicznymi: z cementem, gipsem., z krzemianem wapnia, węglanem magnezu, ziemią krzemkową
Złącza i uszczelki	25 - 85	chryzotyl krokidolit	kompozycje azbestowe (związane) z elastomerami, włókiennicze wyroby azbestowe plecione
Materiały cierne, wyroby włókiennicze	65 - 100	chryzotyl krokidolit	włókiennicze wyroby azbestowe takie jak przędza, rowingi, ubranie, taśmy, węże
Płytki i wykładziny podłogowe	5 - 7,5	chryzotyl	kompozycje azbestowe (związane) z gumą termoplastyczną
Wyroby z mas plastycznych i obudowy akumulatorów	55 - 70	chryzotyl	kompozycje azbestowe (związane) z gumą termoplastyczną i gumą termoodporną
Wypełniacze, wzmocnienia i wyroby z nich produkowane (wojłok, karton, papier, filtry do wina i piwa, kity, kleje, powłoki	25 - 98	chryzotyl krokidolit	kompozycje azbestowe (związane) z różnymi masami plastycznymi lub z masami bitumicznymi

ochronne itp.)			
----------------	--	--	--

Źródło: ¹⁾ Wytyczne szacowania ryzyka zdrowotnego dla czynników rakotwórczych, IMP, Łódź 1997, s. 11.

4.2. Klasyfikacja wyrobów zawierających azbest

Wyroby zawierające azbest klasyfikowane są w dwóch klasach, przyjmując jako kryterium zawartość azbestu, stosowane spoiwo oraz gęstość objętościową wyrobu.

Klasa I obejmuje wyroby o gęstości objętościowej mniejszej od 1000 kg/m³ definiowane jako „miękkie”, zawierające powyżej 20% (do 100%) azbestu. Wyroby te łatwo ulegają uszkodzeniom mechanicznym, czemu towarzyszy znaczna emisja włókien azbestu do otoczenia. Najczęściej stosowanymi w tej klasie były wyroby tekstylne z azbestu używane przez pracowników w celach ochronnych, koce gaśnicze, szczeliwa plecione, tektury uszczelkowe m.in. w sprzęcie AGD, płytki podłogowe PCW oraz materiały i wykładziny cierne. Ocena wielkości produkcji wymienionych wyrobów oraz ilości aktualnie użytkowanych jest niemożliwa do przeprowadzenia.

Klasa II obejmuje wyroby o gęstości objętościowej powyżej 1000 kg/m³ definiowane jako „twarde”, zawierające poniżej 20% azbestu. W wyrobach tych włókna azbestowe są mocno związane, a w przypadku mechanicznego uszkodzenia (np. pęknięcia) ma miejsce stosunkowo niewielka emisja azbestu do otoczenia w porównaniu z wyrobami klasy I. Natomiast niebezpieczeństwo dla zdrowia ludzi i środowiska stwarza mechaniczna obróbka tych wyrobów (cięcie, wiercenie otworów) oraz rozbijanie w wyniku zrzucania z wysokości w trakcie prac remontowych. Z zaliczanych do tej klasy wyrobów najbardziej w Polsce rozpowszechnione są płyty azbestowo-cementowe faliste oraz płyty azbestowo-cementowe „karo” stosowane jako pokrycia dachowe, szczególnie na terenach wiejskich oraz płyty płaskie wykorzystywane jako elewacje w budownictwie wielokondygnacyjnym na osiedlach miejskich. W znacznie mniejszych ilościach produkowane i stosowane były inne wyroby azbestowo- cementowe, z których należy wymienić przede wszystkim rury służące do wykonywania instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych oraz w budownictwie jako przewody kominowe i zsypy.

Źródło: Program usuwania azbestu..., Ministerstwo Gospodarki i Pracy

4.3. Zastosowanie wyrobów azbestowych w budownictwie mieszkaniowym

Do zastosowania w budownictwie mieszkaniowym wyrobów twardych (azbestocement - 10 - 15 % zawartości azbestu) należy zaliczyć:

- elewacje ścian,
- pokrycia dachowe,
- rury azbestowo-cementowe,
- materiały ognioochronne do konstrukcji budynków.

Do prac elewacyjnych stosowano następujące materiały:

- płyty barwne, autoklawizowane typu Acekol, Kolorys, Pikolorys,
- płyty azbestowo-cementowe, prasowane płaskie okładzinowe,
- płyty lignocementowe modyfikowane,
- płyty prasowane typu Koro.

Do prac dachowych stosowano następujące materiały:

- płyty faliste, płyty azbestowo-cementowe oraz gąsiory,
- płyty prasowane typu Koro.

Rury azbestowo-cementowe stosowano jako:

- rury ciśnieniowe - wodociągowe (woda pitna),
- rury (grawitacyjne) kanalizacyjne - ścieki bytowo-gospodarcze

Stosowanymi materiałami ognioochronnymi (wyroby twarde i wyroby miękkie zawierające azbest) do konstrukcji budynków były ¹:

- płyty ogniochronne „Sokalit”.
- płyty ogniochronne „Pyral”.

¹ Źródło: Wojciechowska-Piskorska H., Skuczka L.: Ochrona przed azbestem, ODiDKo, Gdańsk 2000, s. 28 - 30.

- tynki z dodatkiem azbestu,
- natryski masy ogniochronnej z azbestem na konstrukcje budynków

Zastosowanie płyt ogniochronnych z „Sokalitu”:

„LIPSK I”

- sufit podwieszony na wszystkich kondygnacjach wykonany z „Sokalitu”,
- słupy i rygle obudowane „Sokalitem”,
- ściany osłonowe od I do V piętra: od zewnątrz szkło hartowane, pustka powietrzna, płyta „Sokalit”, wełna mineralna,
- obudowa szybów dźwigowych od wewnątrz - płyty z „Sokalitu”,
- całość klatki schodowej obudowana płytą „sokalitową”

„LIPSK II”

- sufit podwieszony z płyty gipsowej, jedynie na poziomie piwnicy, w suficie płyty „sokalitowe”.
- osłona belek stalowych stropu „Sokalitem”, osłona słupów i rygli na antresoli z „Sokalitu”
- obudowa szybów dźwigowych: od wewnątrz - płyty „sokalitowe” - na poziomie parteru, płyty gipsowe ogniochronne w wyższych kondygnacjach²

Tynki z dodatkiem azbestu oraz natryskowe masy ogniochronne stosowane były jako izolacje termiczne (ognioodporne) i akustyczne w obiektach użyteczności publicznej (sale koncertowe, sale kinowe).

4.4. Zastosowanie wyrobów azbestowych w ciepłownictwie

Jako wyroby twarde zawierające azbest stosowane w ciepłownictwie można wymienić:

- rury ciśnieniowe (woda pitna) - rury cementowo azbestowe
- rury kanalizacyjne (grawitacyjne), kanalizacja wewnętrzna.

Jako wyroby miękkie stosowane w ciepłownictwie można wymienić:³

² Źródło: Wojciechowska-Piskorska H., Skucza L.: Ochrona..., op. cit., s. 28-30

³ Ibid

-
- szczeliwa azbestowo-kauczukowe o nazwie „Polonit” i „Gambit” (od nazw producentów),
 - płaszcze azbestowo-cementowe o zawartości azbestu pow. 50% i płaszcze azbestowo-gipsowe,
 - sznury i tektura azbestowe.

Szczeliwa azbestowo-kauczukowe („Polonit”) stosowano jako płyty i uszczelki do połączeń armatury prowadzącej wodę o wysokich parametrach lub parę, gazy obojętne i aktywne, roztwory soli nieorganicznych i organicznych.

Szczeliwa azbestowo-kauczukowe („Gambit”) stosowano jako płyty i uszczelki do uszczelniania stałych elementów maszyn i urządzeń pracujących w środowiskach, w których występuje para wodna, woda i wysoka temperatura do 500°C.

5. OBOWIĄZKI WŁAŚCICIELI, ZARZĄDCÓW LUB UŻYTKOWNIKÓW - BEZPIECZNE UŻYTKOWANIE WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Do obowiązków właścicieli, zarządców lub użytkowników nieruchomości w zakresie bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest należy:

- dokonanie przeglądu technicznego obiektów i urządzeń budowlanych lub instalacji przemysłowych wraz z identyfikacją rodzaju azbestu oraz ze sporządzeniem „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” ” (zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010r.),
- przedłożenie wyników inwentaryzacji (jako informacja) marszałkowi województwa (przedsiębiorca), odpowiednio wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi (osoby fizyczne nie będące przedsiębiorcami), (zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010r.),
- sporządzenie (corocznie) planu kontroli jakości powietrza obejmującej pomiar stężenia azbestu, (Dla każdego pomieszczenia, gdzie może występować azbest w różnej postaci, należy sporządzić plan kontroli jakości powietrza obejmujący pomiary stężenia azbestu. Dopuszczalne stężenia azbestu w powietrzu w środowisku pracy zostały określone w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 217, poz. 1833 i z 2005 r. Nr 212, poz. 1769)).
- podjęcie decyzji o usuwaniu azbestu,
 - zgłoszenie właściwemu organowi architektoniczno-budowlanemu prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest (na co najmniej 30 dni przed ich rozpoczęciem, a w zgłoszeniu określa się, że zabezpieczenie lub usuwanie wyrobów budowlanych zawierających azbest wykona firma specjalistyczna posiadająca zatwierdzony decyzją program usuwania odpadów azbestowych z obiektów budowlanych na terenie Gminy Miasta Głowno), (§ 6 ust.4 *Właściciel, użytkownik wieczysty lub zarządca nieruchomości obowiązany jest zgłosić prace polegające na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest do właściwego organu administracji architektoniczno-budowlanej. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA GOSPODARKI, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ* z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest - Dz.U.Nr.71. poz.649 z późn. zmianami),
- dokonanie wyboru wykonawcy prac prowadzącego zabezpieczenie wyrobów zawierających azbest (wyłącznie wykonawca prac spełniający wymogi w tym zakresie, wymogi jak dla wykonawcy prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest),
- opracowanie instrukcji bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- oznakowanie miejsc, pomieszczeń, instalacji lub urządzeń, w których jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest,

- oznakowanie miejsc, pomieszczeń, instalacji lub urządzeń zawierających azbest lub wyroby zawierające azbest.

6. PROCEDURA - OBOWIĄZKI I POSTĘPOWANIE WŁAŚCICIELI ORAZ ZARZĄDCÓW PRZY UŻYTKOWANIU OBIEKTÓW I TERENÓW Z WYROBAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST

6.1. Procedury

Ministerstwo Gospodarki w „Poradniku dla użytkowników wyrobów azbestowych ” zaproponowało procedury dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest:

Grupa I. Procedury obowiązujące właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami lub urządzeniami zawierającymi azbest lub wyroby zawierające azbest.

Procedura 1. Obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców, przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest.

Procedura 2. Obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów.

Grupa II . Procedury obowiązujące wykonawców prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwórców odpadów niebezpiecznych.

Procedura 3. Postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest.

Procedura 4. Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz oczyszczeniem obiektu, terenu, instalacji.

Grupa III. Procedura obowiązująca prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

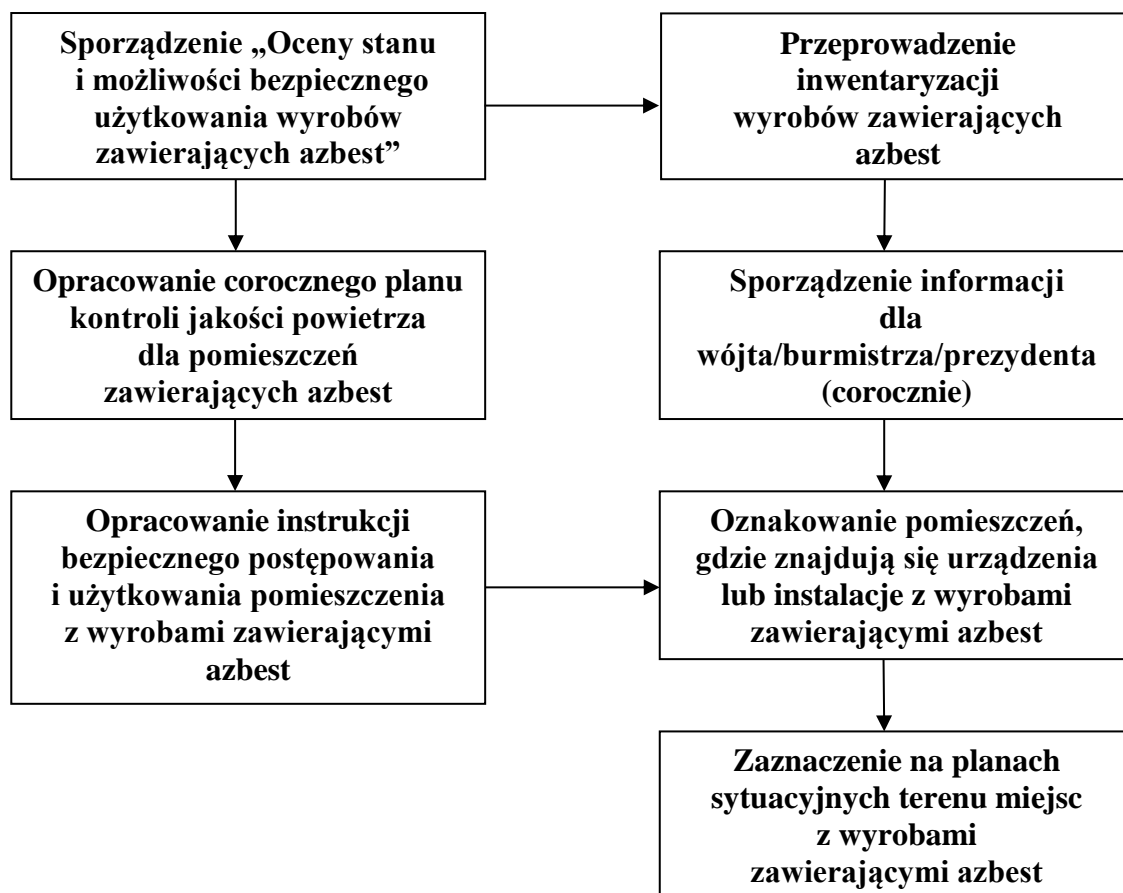
Procedura 5. Przygotowanie i transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Grupa IV. Procedura obowiązująca zarządzających składowiskami odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Procedura 6. Składowanie odpadów na składowiskach lub wydzielonych kwaterach przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest.

Procedura 1

Obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest.

Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zakresu obowiązków i zasad postępowania właścicieli i zarządców budynków, budowli, instalacji lub urządzeń oraz terenów, gdzie znajduje się azbest lub wyroby zawierające azbest. Procedura dotyczy bezpiecznego ich użytkowania.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje cały okres, w którym budynek, budowla, instalacja lub urządzenie przemysłowe oraz teren, niezależnie od ich wielkości lub stanu, charakteryzuje się tym, że znajdują się tam wyroby zawierające azbest.

Opis szczegółowy

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia technicznego oraz terenu, gdzie znajdują się wyroby zawierające azbest, ma obowiązek sporządzenia - w 1 egzemplarzu „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest”. Właściciele lub zarządcy, którzy spełnili ten obowiązek wcześniej – sporządzają następne oceny w terminach wynikających z warunków poprzedniej oceny, tzn.:

- po 5-u latach, jeżeli wyroby zawierające azbest są w dobrym stanie technicznym i nieuszkodzone,
- po roku, jeżeli z oceny wynika II stopień pilności.

Wyroby, które uzyskały lub posiadają duże i widoczne uszkodzenia – powinny zostać bezzwłocznie usunięte.

Jeden egzemplarz oceny właściciel lub zarządca zobowiązany jest złożyć właściwemu terenowo powiatowemu inspektorowi nadzoru budowlanego – w terminie do 30-u dni od dnia jej sporządzenia. Drugi egzemplarz zachowuje przy dokumentacji budynku, budowli, instalacji lub urządzenia przemysłowego oraz terenu – do czasu sporządzenia następnej oceny. Właściciel lub zarządca obowiązany jest do przeprowadzenia inwentaryzacji (spisu z natury) wyrobów zawierających azbest. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyrobów zawierające azbest - informacje o wyrobach zawierających azbest, właściciel, zarządca lub użytkownik sporządza w dwóch egzemplarzach:

- jeden egzemplarz przedkłada w formie pisemnej właściwemu organowi,;*
- drugi egzemplarz przechowuje przez okres jednego roku, do czasu sporządzenia następnej informacji.*

Osoby fizyczne nie będące przedsiębiorcami przedkładają informacje odpowiednio wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi Miasta.

Wzory informacji według załącznika nr 3 - Informacja o wyrobach zawierających azbest.

Informacje przedkłada się corocznie, celem wykazania ewentualnych zmian w ilości posiadanych wyrobów zawierających azbest, co pozwoli na ocenę zagrożenia dla ludzi i środowiska w danym rejonie.

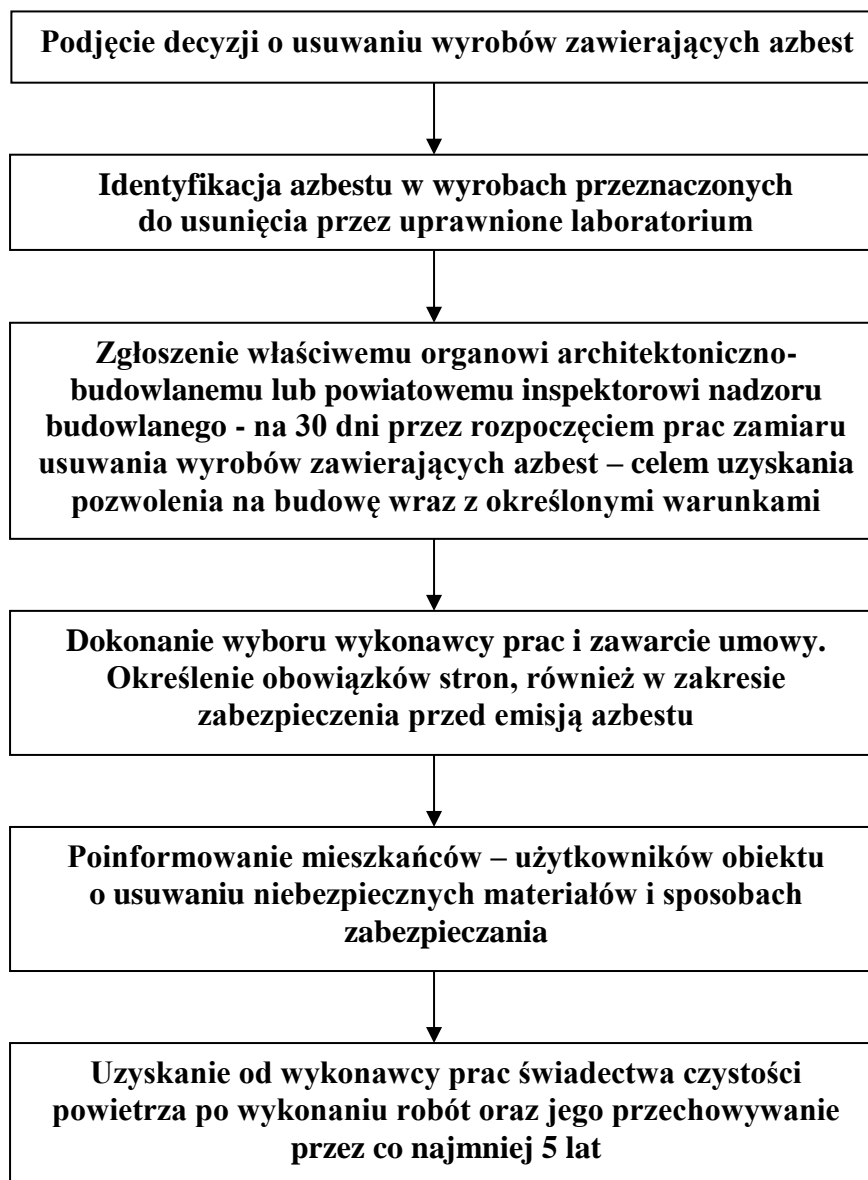
Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, gdzie występują wyroby zawierające azbest, ma ponadto obowiązki:

- oznakowania pomieszczeń, gdzie znajdują się urządzenia lub instalacje z wyrobami zawierającymi azbest – odpowiednim znakiem ostrzegawczym dla azbestu,*
- opracowania i wywieszenia na widocznym miejscu instrukcji bezpiecznego postępowania i użytkowania pomieszczenia z wyrobami zawierającymi azbest,*
- zaznaczenia na planie sytuacyjnym terenu miejsc z wyrobami zawierającymi azbest.*

Ponadto, jeżeli w budynku, budowli, instalacji lub urządzeniu oraz na terenie znajdują się wyroby zawierające azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m³ (tzw. „miękkie”) lub, jeżeli wyroby zawierają azbest krokidolit, a także, jeżeli te wyroby znajdują się w zamkniętych pomieszczeniach, lub istnieje uzasadniona obawa dużej emisji azbestu do środowiska – właściciel lub zarządca powinien opracować plan kontroli jakości powietrza (monitoringu), a jego wyniki uwzględnić przy dalszej eksploatacji lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Procedura 2.

Obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów.

Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zakresu obowiązków i postępowania właścicieli, zarządców budynków, budowli, instalacji lub urządzeń oraz terenów z wyrobami zawierającymi azbest – przed i w czasie wykonywania prac usuwania lub zabezpieczania takich wyrobów.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje okres od podjęcia decyzji o zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest,

Opis szczegółowy

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, gdzie znajduje się azbest lub wyroby zawierające azbest, powinien dokonać identyfikacji rodzaju i ilości azbestu w wyrobach, przez uprawnione do takich prac laboratorium. Identyfikacja azbestu powinna nastąpić w okresie użytkowania wyrobów, jeszcze przed rozpoczęciem wykonywania prac zabezpieczenia lub usuwania takich wyrobów, o ile informacja ta, nie jest podana w innych dokumentach budowy przedmiotowego obiektu.

Identyfikacja azbestu jest obowiązkiem właściciela lub zarządcy, wynikającym z tytułu własności oraz odpowiedzialności prawnej, dotyczącej ochrony osób trzecich od szkód mogących wynikać z nieodpowiedniej eksploatacji przedmiotu stanowiącego własność. Wyniki identyfikacji azbestu powinny być uwzględniane przy:

- sporządzaniu „Oceny...”,
- sporządzaniu informacji dla wójta, burmistrza, prezydenta Miasta,
- zawieraniu umowy na wykonanie prac zabezpieczania lub usuwania wyrobów zawierających azbest z wykonawcą tych prac – wytwarzającym odpady niebezpieczne.

Właściciel lub zarządca może zlecić innym – odpowiednio przygotowanym osobom lub podmiotom prawnym – przeprowadzenie czynności wykonania identyfikacji azbestu w wyrobach. W każdym przypadku powinno to mieć miejsce przed rozpoczęciem prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest.

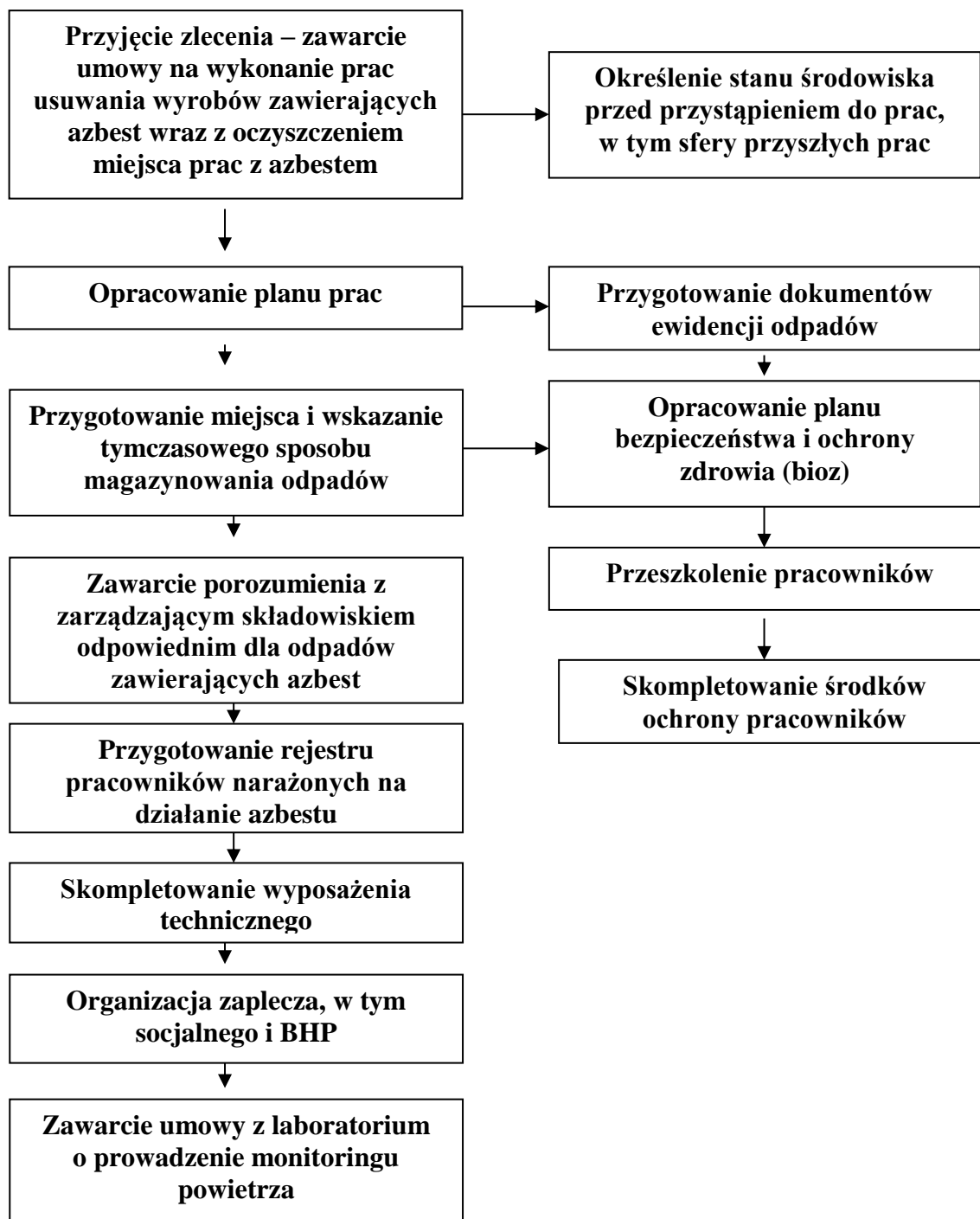
Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z wyrobami zawierającymi azbest, ma obowiązek dopełnienia wymogów wynikających z przepisów ustawy – Prawo budowlane tj. uzyskania pozwolenia na budowę lub złożenia z odpowiednim wyprzedzeniem wniosku zgłoszenia robót budowlanych. Wniosek powinien być sporządzony z uwzględnieniem przepisów wynikających z art. 30 ust. 7 ustawy – Prawo budowlane. Zatajenie informacji o występowaniu azbestu w wyrobach, które będą przedmiotem prac remontowo budowlanych skutkuje – na podstawie ustawy - Prawo ochrony środowiska – odpowiedzialnością prawną. Po dopełnieniu obowiązków formalnoprawnych, właściciel lub zarządca dokonuje wyboru wykonawcy prac - wytwórcy odpadów niebezpiecznych. Zawiera umowę na wykonanie prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest oraz oczyszczenia budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z azbestu. W umowie powinny być jasno sprecyzowane obowiązki stron, również w zakresie zabezpieczenia przed emisją azbestu w czasie wykonywania prac.

Niezależnie od obowiązków wykonawcy prac, właściciel lub zarządca powinien poinformować mieszkańców lub użytkowników budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, o usuwaniu niebezpiecznych materiałów zawierających substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla ludzi oraz o sposobach zabezpieczenia przed tą szkodliwością.

Na końcu właściciel lub zarządca powinien uzyskać od wykonawcy prac, pisemne oświadczenie o prawidłowości wykonania robót i oczyszczenia z azbestu, a następnie przechowywać je przez okres, co najmniej 5 lat, wraz z inną dokumentacją budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu.

Procedura 3.

Postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest.

Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zasad postępowania podczas prac przygotowawczych do zabezpieczania lub usuwania wyrobów zawierających azbest.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje całokształt prac oraz postępowania dotyczącego przygotowania do zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest.

Opis szczegółowy

Dla prawidłowego zawarcia umowy z przedsiębiorcą na wykonanie prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest, wraz z oczyszczaniem miejsca prac konieczne jest określenie stanu środowiska przed przystąpieniem do ww. prac, w tym strefy przyszłych prac. Pozwoli to na określenie stopnia narażenia na azbest w miejscu pracy oraz prawidłowe przygotowanie planu prac.

Plan pracy powinien być sporządzony zgodnie ze stosownymi przepisami i zawierać m.in.:

- *określenie miejsca wykonywania prac oraz charakteru prac i przewidywanego czasu ich trwania,*
- *określenie rodzaju azbestu w wyrobach przeznaczonych do usunięcia,*
- *aktualną „Ocenę stanu...”,*
- *przewidywaną ilość wytwarzanych odpadów do usunięcia,*
- *ustalenie odpowiednich sposobów usuwania wyrobów zawierających azbest,*
- *określenie rodzajów i metod pracy, z uwzględnieniem technicznych środków,*
- *określenie sposobów eliminowania lub ograniczenia uwalniania się pyłu azbestu do powietrza,*
- *zapewnienie pracownikom niezbędnej ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracy,*
- *charakterystykę środków ochronnych użytych do ochrony pracowników i innych osób znajdujących się w miejscu pracy.*

Następnie powinien zostać opracowany plan bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, "plan bioz", obejmujący m.in.:

- *informacje dotyczące przewidywanych zagrożeń, występujących podczas realizacji robót budowlanych, określające skalę i rodzaje zagrożeń oraz miejsce i czas ich wystąpienia,*
- *informacje o wydzieleniu i oznakowaniu miejsc prowadzenia robót budowlanych, stosownie do rodzaju zagrożenia,*
- *informacje o sposobie prowadzenia instruktażu pracowników przed przystąpieniem do realizacji robót szczególnie niebezpiecznych, w tym: określenie zasad postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia, konieczność stosowania przez pracowników środków ochrony indywidualnej, zasady bezpośredniego nadzoru nad pracami szczególnie niebezpiecznymi, przez wyznaczone w tym celu osoby,*
- *określenie sposobu przechowywania i przemieszczania materiałów, wyrobów, substancji oraz preparatów niebezpiecznych na terenie budowy,*

- wskazanie środków technicznych i organizacyjnych, zapobiegających niebezpieczeństwom wynikającym z wykonywania robót budowlanych w strefach szczególnego zagrożenia zdrowia lub w ich sąsiedztwie.

Pracodawca jest obowiązany zapoznać pracowników lub ich przedstawicieli z planem prac, szczególnie w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.

Wykonawca prac jest obowiązany przeszkolić wszystkie osoby pozostające w kontakcie z azbestem, pracowników bezpośrednio zatrudnionych, kierujących i nadzorujących prace w zakresie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy postępowaniu z wyrobami zawierającymi azbest i ich odpadami. Szkolenie powinno być przeprowadzone zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej, oraz przez upoważnione instytucje i potwierdzone odpowiednim świadectwem lub zaświadczeniem.

Pracodawca jest obowiązany do zapewnienia pracownikom odpowiednich ubrań roboczych zabezpieczających pracowników w czasie trwania robót i oczyszczania terenu.

Pracodawca będący wytwórcą odpadów niebezpiecznych, zawierających azbest obowiązany jest do przygotowania, prowadzenia i przechowywania rejestru pracowników narażonych na działanie azbestu.

Ważną sprawą jest przygotowanie miejsca i sposobu tymczasowego magazynowania odpadów niebezpiecznych na placu budowy, po ich demontażu, a jeszcze przed transportem na składowisko. Miejsce takie powinno być wydzielone i zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych oraz oznakowane znakami ostrzegawczymi o treści: „Uwaga! Zagrożenie azbestem!”, „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”.

Na potrzeby ewidencji odpadów niebezpiecznych, wytwórca odpadów przygotowuje dokumenty, którymi są:

- karta ewidencji odpadu,
- karta przekazania odpadu.

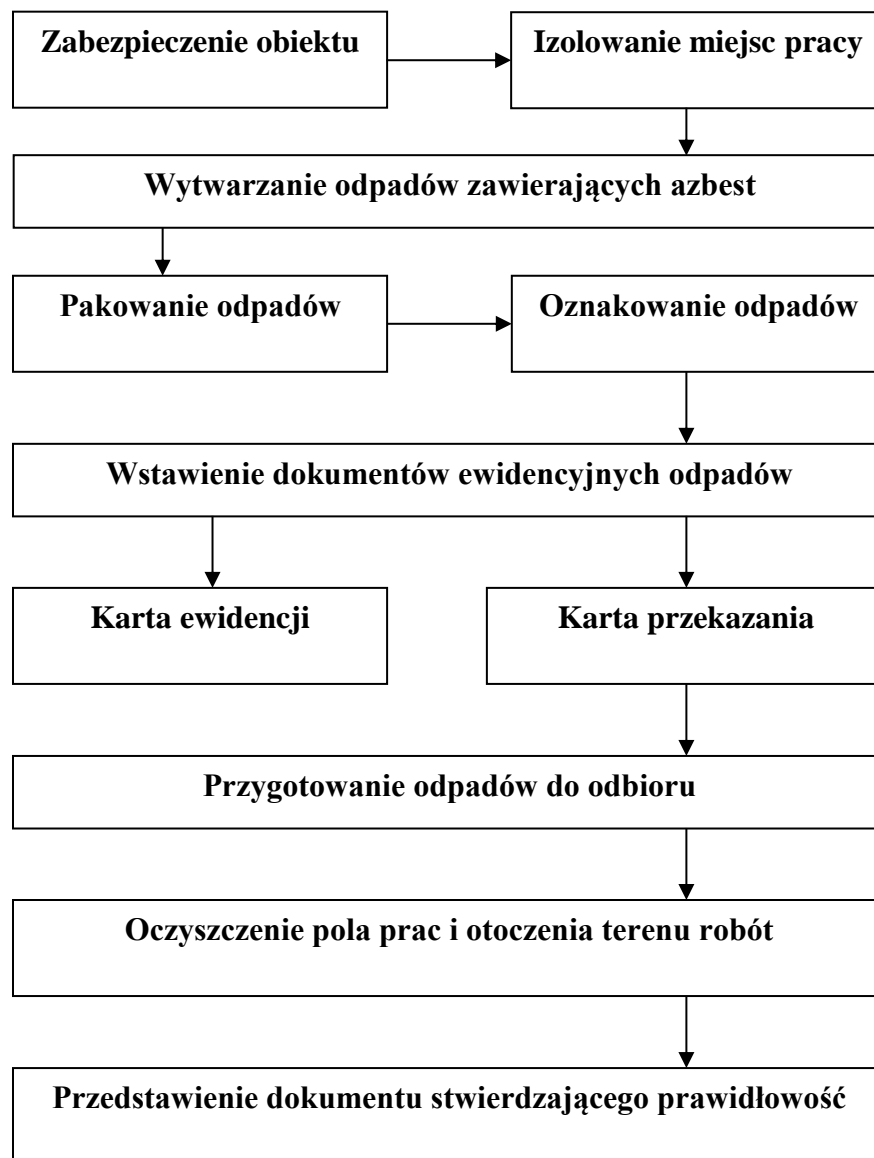
Celem zapewnienia składowania odpadów niebezpiecznych powstałych po usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwórca odpadów powinien przed przeprowadzeniem robót, zawrzeć porozumienie z zarządzającym składowiskiem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest. Ważne znaczenie dla prawidłowego przygotowania robót ma skompletowanie wyposażenia technicznego, w tym narzędzi ręcznych i wolnoobrotowych, narzędzi mechanicznych, urządzeń wentylacyjnych oraz podstawowego sprzętu przeciwpożarowego. Na tym etapie należy też zabezpieczyć techniczne środki zapobiegające emisji azbestu w miejscu pracy oraz środowisku, w zależności od określenia stanu środowiska, przed przystąpieniem do wykonywania prac.

Jeżeli usuwane są wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m^3 , lub inne, mocno uszkodzone, a także zawierające krokidolit oraz wyroby znajdujące się w pomieszczeniach zamkniętych, to niezbędne jest zawarcie umowy z laboratorium upoważnionym do prowadzenia monitoringu powietrza. Duże znaczenie ma również przygotowanie i organizacja zaplecza budowy, w tym części socjalnej.

W planie prac – w zależności od wielkości lub specyfiki budynku, budowli, instalacji lub urządzenia, a również terenu, gdzie prowadzone będą prace zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest, także występującego stopnia narażenia na azbest – mogą zostać określone również inne niezbędne wymagania.

Procedura 4.

Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczeniem obiektu, terenu, instalacji.

Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zakresu obowiązków i zasad postępowania wykonawców (wytwórców odpadów) prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje działania od rozpoczęcia do zakończenia prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczaniem budynku, budowli, instalacji lub urządzenia i terenu z pozostałości azbestu.

Opis szczegółowy

Na wstępie należy wykonać odpowiednie zabezpieczenia obiektu, będącego przedmiotem prac i miejsc ich wykonywania, a także terenu wokół – przed emisją pyłu azbestu, która może mieć miejsce w wyniku prowadzenia prac.

Teren należy ogrodzić, zachowując bezpieczne odległości od traktów komunikacyjnych dla pieszych, nie mniej niż 2 m przy zastosowaniu osłon. Teren prac należy ogrodzić poprzez oznakowanie taśmami ostrzegawczymi w kolorze biało-czerwonym i umieszczenie tablic ostrzegawczych z napisami „Uwaga! Zagrożenie Azbestem!”, „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony” lub „Zagrożenie Azbestem krokidolitem”.

Przy pracach elewacyjnych powinny być stosowane odpowiednie kurtyny zasłaniające fasadę obiektu, aż do gruntu, a teren wokół objęty kurtyną, powinien być wyłożony grubą folią, dla łatwego oczyszczania po każdej zmianie roboczej.

Ogólne zasady postępowania przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest określają następujące wymagania:

- *nawilżanie wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas pracy,*
- *demontaż całych wyrobów (płyt, rur, kształtek itp.) bez jakiegokolwiek uszkodzenia, tam gdzie jest to technicznie możliwe,*
- *odspajanie wyrobów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych narzędzi mechanicznych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze,*
- *prowadzenie kontrolnego monitoringu powietrza, w przypadku występowania stężeń pyłu azbestu, przekraczających dopuszczalne wartości dla miejsca pracy,*
- *po każdej zmianie roboczej, usunięte odpady zawierające azbest, powinny zostać szczelnie opakowane i składowane na miejscu ich tymczasowego magazynowania,*
- *codzienne, staranne oczyszczanie strefy prac i terenu wokół, dróg wewnętrznych oraz maszyn i urządzeń, z wykorzystaniem podciśnieniowego sprzętu odkurzającego, zaopatrzonego w filtry o dużej skuteczności ciągu (99,99% lub na mokro). Niedopuszczalne jest ręczne zamiatanie na sucho, jak również czyszczenie pomieszczeń i narzędzi pracy przy użyciu sprężonego powietrza.*

W przypadku prowadzenia prac z wyrobami azbestowo-cementowymi, których gęstość objętościowa wynosi mniej niż 1000kg/m³, (tzw. miękkie), a także z innymi wyrobami, których powierzchnia jest w widoczny sposób uszkodzona lub zniszczona lub, jeżeli prace prowadzone są na obiektach, z wyrobami zawierającymi azbest krokidolit, lub też w pomieszczeniach zamkniętych, powinny być zastosowane szczególne zabezpieczenia strefy prac i ochrony pracowników oraz środowiska, niezależnie od ogólnych zasad postępowania. Są to m.in.:

- *komory dekontaminacyjne (śluzy) dla całych pomieszczeń lub stanowiące łącznik izolacyjny między miejscem stanowiącym strefę prac, a miejscem na zewnątrz obiektu,*
- *zaostrzone rygory przestrzegania stosowania środków ochrony osobistej,*
- *inne metody, określone na etapie prac przygotowawczych.*

W obiekcie przylegającym do strefy prac, należy zastosować odpowiednie zabezpieczenia, w tym uszczelnienie otworów okiennych i drzwiowych, a także inne, właściwe dla stopnia narażenia środki zabezpieczające.

Wszystkie zdemontowane wyroby zawierające azbest powinny być szczelnie opakowane w folie z polietylenu, lub polipropylenu o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm i zamykane w sposób uniemożliwiający przypadkowe otwarcie (zgrzewem ciągłym lub taśmą klejącą). Niedopuszczalne jest stosowanie worków papierowych. Odpady powstałe z wyrobów o gęstości objętościowej większej niż 1000kg/m^3 , a więc płyty i rury azbestowo-cementowe, lub ich części powinny być szczelnie opakowane w folię. Pył azbestowy oraz odpady powstałe z wyrobów o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m^3 powinny być zestalone przy użyciu cementu lub żywic syntetycznych i po związaniu spoiwa szczelnie zapakowane w folię. Pakowanie usuniętych wyrobów zawierających azbest powinno odbywać się wyłącznie do opakowań przeznaczonych do ostatecznego składowania i wyraźnie oznakowane, w sposób określony dla azbestu. Etykiety i zamieszczone na nich napisy powinny być trwałe, nieulegające zniszczeniu, pod wpływem warunków atmosferycznych i czynników mechanicznych. Dla usuniętych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest oraz ich transportu na składowisko odpadów niebezpiecznych, wypełnia się:

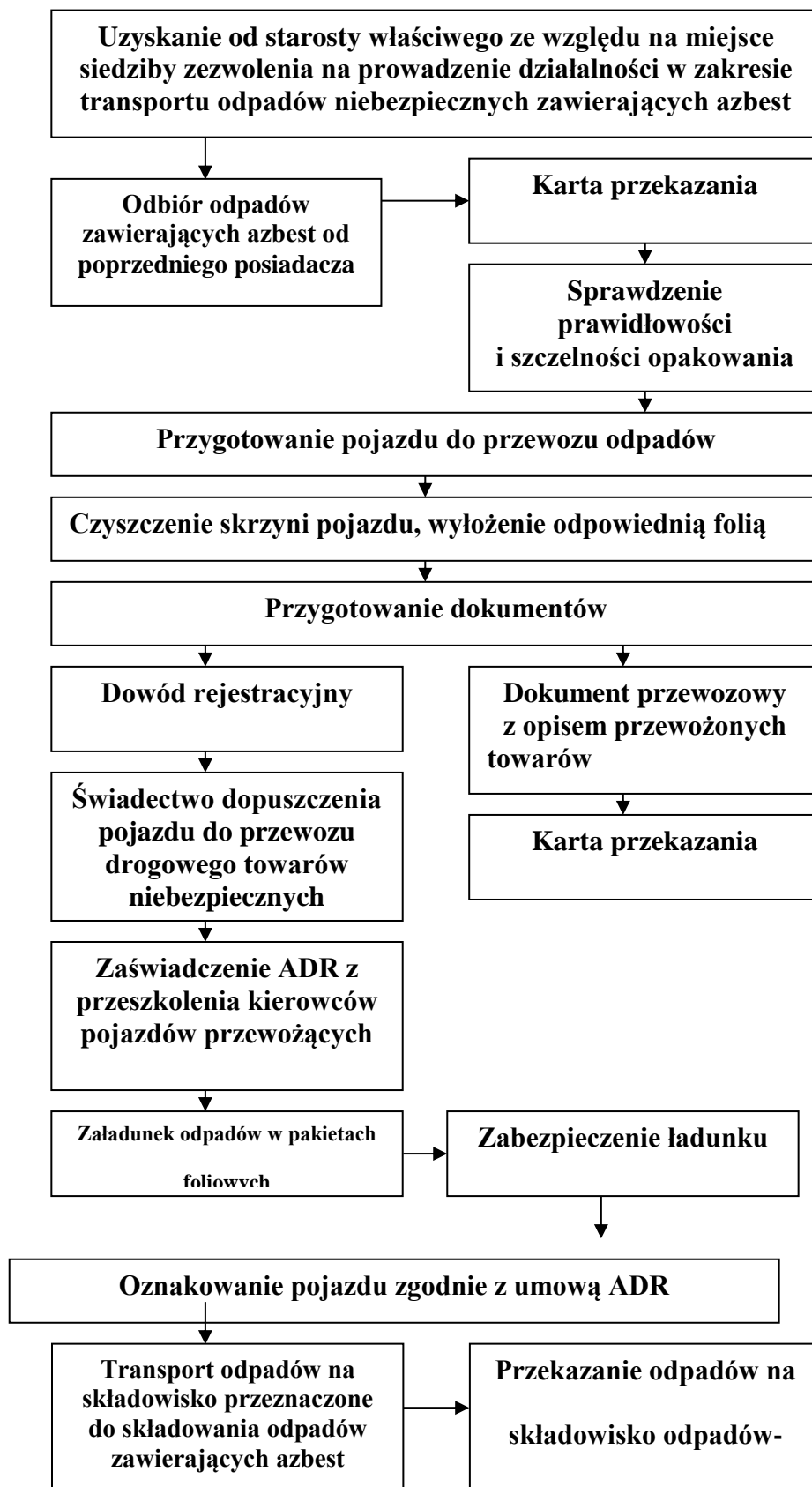
- kartę ewidencji odpadu,
- kartę przekazania odpadów.

Po zakończeniu prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych – wykonawca prac ma obowiązek dokonania prawidłowego oczyszczenia strefy prac i otoczenia z pozostałości azbestu.

Oczyszczenie powinno nastąpić przez zastosowanie urządzeń filtracyjno wentylacyjnych z wysokoskutecznym filtrem (99,99%) lub na mokro. Wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia właścicielowi lub zarządcy obiektu, będącego przedmiotem prac, oświadczenia stwierdzającego prawidłowość wykonania prac i oczyszczenia z azbestu. W przypadku, kiedy przedmiotem prac były wyroby o gęstości objętościowej mniejsze niż 1000kg/m^3 lub wyroby mocno uszkodzone i zniszczone lub prace obejmowały wyroby zawierające azbest krokydolit lub prowadzone były w pomieszczeniach zamkniętych, wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia wyników badania powietrza, przeprowadzonego przez uprawnione do tego laboratorium lub instytucje.

Procedura 5.

Przygotowanie i transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zakresu obowiązków i zasad postępowania dotyczących przygotowania i transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje działania począwszy od uzyskania zezwolenia na transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, poprzez pozostałe czynności i obowiązki transportującego takie odpady – aż do ich przekazania na składowisko odpadów, przeznaczone do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest.

Opis szczegółowy

Posiadacz odpadów, który prowadzi działalność w zakresie zbierania lub transportu odpadów jest obowiązany uzyskać zezwolenie na prowadzenie tej działalności. Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie transportu odpadów wydaje starosta. Właściwym starostą do wydania zezwolenia na transport odpadów jest starosta właściwy ze względu na miejsce siedziby lub zamieszkania posiadacza odpadów.

Wniosek o zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie transportu odpadów powinien zawierać:

- *wyszczególnienie rodzajów odpadów przewidzianych do transportu, w przypadku, gdy określenie rodzaju jest niewystarczające do ustalenia, zagrożeń, jakie te odpady mogą powodować dla środowiska, właściwy organ może wezwać wnioskodawcę do podania podstawowego składu chemicznego i właściwości odpadów,*
- *oznaczenie obszaru prowadzenia działalności,*
- *wskazanie sposobu i środków transportu odpadów,*
- *przedstawienie możliwości technicznych i organizacyjnych pozwalających należycie wykonywać działalność w zakresie transportu odpadów,*
- *przewidywany okres wykonywania działalności w zakresie transportu odpadów.*

Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie transportu odpadów jest wydawane w drodze decyzji przez właściwy organ na czas oznaczony nie dłuższy niż 10 lat.

Transportem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest może zajmować się wytwórca odpadów lub inny, uprawniony do tego podmiot prawny. W każdym przypadku konieczne jest uzyskanie od właściwego starosty zezwolenia na transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest. Przekazanie partii odpadów zawierających azbest przez wytwórcę odpadów innemu posiadaczowi odpadów niebezpiecznych, np. w celu ich dalszego transportu odbywa się z zastosowaniem karty przekazania odpadu – sporządzonej przez wytwórcę odpadów. Do obowiązków posiadacza odpadów niebezpiecznych prowadzącego działalność wyłącznie w zakresie ich transportu na składowisko należy:

- *posiadanie karty przekazania odpadu z potwierdzeniem przejęcia odpadu,*
- *posiadanie dokumentu przewozowego z opisem towarów (odpadów) niebezpiecznych,*
- *posiadanie świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu odpadów niebezpiecznych,*
- *posiadanie przez kierowcę zaświadczenia ADR o ukończeniu kursu doszkalającego dla kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne,*

- oznakowanie pojazdu odblaskowymi tablicami ostrzegawczymi,
- utrzymanie czystości skrzyni ładunkowej pojazdu,
- sprawdzenie stanu opakowań i ich oznakowanie literą „a”,
- sprawdzenie umocowania sztuk przesyłki z odpadami w pojeździe.

Transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, należy prowadzić z zachowaniem przepisów dotyczących transportu towarów niebezpiecznych spełniając określone w tych przepisach kryteria klasyfikacyjne. Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz odpady izolacyjne zawierające azbest, zgodnie z ADR zaliczone zostały do klasy 9 – różne materiały i przedmioty niebezpieczne, z czego wynikają określone wymagania przy transporcie.

Posiadacz odpadów, dokonujący ich transportu, obowiązany jest do posiadania dokumentu przewozowego materiałów niebezpiecznych, który według ADR powinien zawierać:

- numer rozpoznawczy odpadu nadawanego do przewozu i jego pełna nazwę,
- klasę, do której należy odpad nadawany do przewozu,
- liczbę sztuk przesyłki,
- całkowitą ilość przewożonych odpadów,
- nazwy i adresy nadawcy oraz odbiorcy przewożonych odpadów (składowiska).

Do przewożenia odpadów zawierających azbest mogą być używane samochody ciężarowe z nadwoziem skrzyniowym, bez przyczepy lub z jedną przyczepą. Pojazdy przewożące odpady niebezpieczne powinny być zaopatrzone w świadectwo dopuszczenia pojazdu do przewozu towarów niebezpiecznych. Świadectwo to wystawiane jest przez Dyrektora Transportowego Dozoru Technicznego na podstawie badania technicznego pojazdu dokonanego przez okręgową stację kontroli pojazdów oraz sprawdzenia dokonanego przez Transportowy Dozór Techniczny. Kierowca wyznaczony do przewozu odpadów zawierających azbest, obowiązany jest posiadać – poza prawem jazdy – zaświadczenie ADR ukończenia kursu dokształcającego kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne, wydane przez podmiot posiadający zezwolenie marszałka województwa na prowadzenie takiej działalności. Każdy pojazd przewożący odpady zawierające azbest powinien być oznakowany dwiema odblaskowymi tablicami ostrzegawczymi bez numerów rozpoznawczych. Tablice te powinny być prostokątne, o wymiarach 30x40 cm, barwy pomarańczowej odblaskowej, dookoła otoczone czarnym nieodblaskowym paskiem o szerokości nieprzekraczającej 15mm. Po wyładowaniu odpadów tablice te nie mogą być widoczne na pojeździe stojącym lub poruszającym się po drodze.

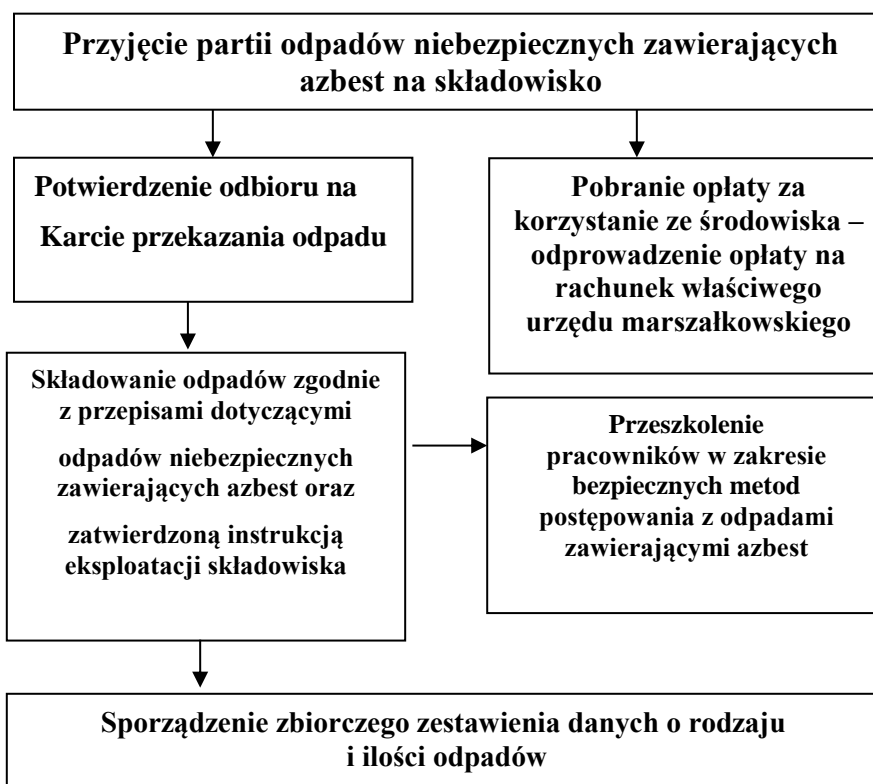
Przed każdym załadunkiem odpadów, skrzynia ładunkowa pojazdu powinna być dokładnie oczyszczona, w szczególności z ostrych i twardych przedmiotów (np. gwoździ, śrub) nie stanowiących integralnej części nadwozia pojazdu. Wskazane jest wyłożenie podłogi skrzyni ładunkowej folią, w celu zabezpieczenia przed uszkodzeniem opakowań. Załadunek i rozładunek odpadów (palet, pojemników typu „big-bag”) powinny odbywać się przy wykorzystaniu dźwigu lub podnośnika.

Transportujący odpady powinien odmówić przyjęcia przesyłki odpadów, która nie posiada oznakowania wyrobów i odpadów zawierających azbest oraz w przypadku, gdy opakowanie zostało uszkodzone przy załadunku. Sztuki przesyłki z opadami zawierającymi azbest powinny być ułożone i umocowane na pojeździe tak, aby w czasie ich przewozu nie przesuwaly się oraz nie były narażone na tarcie, wstrząsy, przewracanie się i wypadnięcie

z pojazdu. W trakcie przewozu ładunek powinien być dokładnie zabezpieczony folią lub plandeką przed uszkodzeniem. Po każdym wylądunku odpadów z pojazdu, należy dokładnie sprawdzić, czy na powierzchni skrzyni ładunkowej nie znajdują się pozostałości po przewożonych odpadach. W razie stwierdzenia takiej pozostałości należy niezwłocznie ją usunąć oraz dokładnie oczyścić pojazd i jego wyposażenie z zachowaniem zasad przewidzianych dla prac przy usuwaniu azbestu. Odpady niebezpieczne zawierające azbest transportowane są na składowisko przeznaczone do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest. Tam następuje ich przekazanie następnemu posiadaczowi odpadów – zarządzającemu składowiskiem i potwierdzenie tego faktu na karcie przekazania odpadu.

Procedura 6.

Składowanie odpadów na składowiskach lub wydzielonych kwaterach przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest.

Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zakresu i zasad postępowania dotyczących składowania na składowiskach odpadów lub na wydzielonych kwaterach na terenie innych składowisk odpadów, przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje działania począwszy od przyjęcia partii odpadów na składowisko, poprzez dalsze czynności, aż do sporządzenia rocznego zbiorczego zestawienia danych o rodzaju i ilości przyjętych odpadów.

Opis szczegółowy

Do obowiązków zarządzającego składowiskiem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest należy:

- *przeszkolenie pracowników w zakresie bezpiecznych metod postępowania z odpadami zawierającymi azbest,*
- *potwierdzenie w karcie przekazania odpadów przyjęcia partii odpadów na składowisko,*
- *sporządzenie zbiorczego zestawienia danych o rodzaju i ilości odpadów przyjętych na składowisko,*
- *składowanie odpadów zgodnie z przepisami dotyczącymi odpadów niebezpiecznych zawierających azbest oraz zatwierdzoną instrukcją eksploatacji składowiska,*
- *zapewnienie deponowania odpadów w sposób nie powodujący uszkodzenia opakowań odpadów,*
- *wykorzystywanie racjonalnie pojemności eksploatacyjnej składowiska.*

Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej oznaczone w katalogu odpadów kodami 17 06 01 i 17 06 05* mogą być unieszkodliwiane przez składowanie na składowiskach lub wydzielonych kwaterach na terenie innych składowisk, przeznaczonych do wyłącznego składowania tych odpadów.*

Składowiska lub kwatery buduje się w specjalnie wykonanych zagłębieniach terenu ze ścianami bocznymi zabezpieczonymi przed osypywaniem się.

Zarządzający składowiskiem powinien uzyskać pozwolenie na użytkowanie składowiska po zatwierdzeniu instrukcji eksploatacji oraz po przeprowadzeniu kontroli przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska. Instrukcje eksploatacji składowiska odpadów niebezpiecznych zatwierdza, w drodze decyzji wojewoda.

Kierownik składowiska powinien posiadać świadectwo stwierdzające kwalifikacje w zakresie gospodarowania odpadami i m.in. obowiązany jest do prowadzenia ewidencji ilości odpadów przyjmowanych na składowisko.

Zarządzający składowiskiem pobiera od posiadacza odpadów zawierających azbest, opłatę za korzystanie ze środowiska, którą odprowadza na rachunek urzędu marszałkowskiego, właściwego ze względu na miejsce składowania odpadów.

Zarządzający składowiskiem posiadającym wydzielone kwatery powinien zapewnić selektywne składowanie odpadów zawierających azbest, w izolacji od innych odpadów, a miejsce składowania powinno być oznakowane i zaznaczone na planie sytuacyjnym składowiska. Odpady powinny być deponowane na składowiskach zlokalizowanych na terenach oddalonych od budynków mieszkalnych i izolowanych pasem zieleni.

Prace związane z deponowaniem odpadów zawierających azbest należy prowadzić w sposób zabezpieczający przed emisją pyłu azbestowego do powietrza, a podstawowym zadaniem jest niedopuszczenie do rozszczelnienia opakowań odpadów. Opakowania z odpadami należy zdejmować z pojazdu przy pomocy urządzeń dźwigowych i ostrożnie układać w kwaterze składowiska. Niedopuszczalne jest zrzucanie lub wysypywanie odpadów z samochodów. Warstwa zdeponowanych odpadów powinna być zabezpieczona przed uszkodzeniem opakowań przez przykrycie folią lub warstwą gruntu o grubości około 5cm.

Opakowania z odpadami powinny być układane zgodnie z technologią składowania zatwierdzoną w instrukcji eksploatacji składowiska, uwzględniającą racjonalne wykorzystanie pojemności obiektu.

Niedopuszczalne jest kompaktowanie odpadów zawierających azbest, ani poruszanie się pojazdów mechanicznych po powierzchni składowanych odpadów.

Dla składowisk odpadów zawierających azbest o kodach 17 06 01 i 17 06 05* nie stosuje się rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów.*

Po zakończeniu składowania odpadów zawierających azbest na poziomie 2 m poniżej terenu otoczenia i wypełnieniu gruntem do poziomu terenu, zarządzający składowiskiem powinien złożyć wniosek do właściwego organu w celu uzyskania zgody na zamknięcie składowiska lub jego wydzielonej części.

Zgodę na zamknięcie składowiska odpadów niebezpiecznych wydaje w drodze decyzji wojewoda po przeprowadzeniu kontroli składowiska przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.

6.2. Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

Właściciel, użytkownik wieczysty lub zarządca nieruchomości, a także obiektu, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, zobowiązany jest do przeprowadzenia kontroli stanu tych wyrobów w terminach wynikających z oceny tych wyrobów - „OCENA stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” zgodnie z WZOREM przedstawionym w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r.

Przepisy dokładnie określają, kiedy usuwanie wyrobów zawierających azbest jest konieczne i jak należy postępować z obiektami, w których użyto azbestu, a jak wtedy, kiedy należy zabezpieczyć wyroby zawierające azbest.

7. ZAGROŻENIE DLA LUDZI WYNIKAJĄCE Z OBECNOŚCI AZBESTU W ŚRODOWISKU

7.1. Deklaracja Brukselska

W dniach 22-23 września 2005 r. w Brukseli odbyła się Europejska Konferencja nt. Azbestu. W wyniku obrad przedstawiono Deklarację Brukselską (Rezolucję wstępną) dotyczącą azbestu. W preambule Deklaracji stwierdzono, że „*azbest pozostaje w Europie⁴ głównym czynnikiem rakotwórczym w środowisku pracy. Wyroby azbestowe obecne są w europejskich domach, budynkach użyteczności publicznej i w infrastrukturze, a odpady azbestowe w naszym środowisku w dalszym ciągu, w stopniu trudnym do oszacowania, są przyczyną chorób i umieralności*”.

Deklaracja Brukselska w zakresie prewencji przed narażeniem na ekspozycję azbestu zaleca między innymi:

- rygorystyczne przestrzeganie przepisów prawnych dotyczących wszystkich aspektów zdrowotnych i bezpieczeństwa pracy z azbestem,
- zmianę oznakowania wyrobów azbestowych; wszystkie powinny być opatrzone etykietą z czaszką i skrzyżowanymi pieszczelami, podobnie jak inne czynniki rakotwórcze; stosowane obecnie oznaczenie „a” nie stanowi dostatecznego ostrzeżenia,
- wprowadzenie obowiązkowych audytów budynków użyteczności publicznej do roku 2007 i budynków mieszkalnych do roku 2008,
- usunięcie z regulacji prawnych Unii Europejskiej określenia „sporadyczne i na niskim poziomie” narażenie na azbest, bowiem żadne narażenie na azbest nie jest bezpieczne!

Deklaracja Brukselska stwierdza również, że „Prawa człowieka i zniesienie kary śmierci są podstawowymi wartościami Unii Europejskiej, jednak setki tysięcy Europejczyków jest pozbawionych prawa do zdrowia z powodu ekspozycji na azbest. W wielu przypadkach narażenie jest równoznaczne z wyrokiem śmierci. Konieczne są działania na rzecz ochrony podstawowego prawa do pracy i życia w bezpiecznym środowisku.”

⁴ Choć stosowanie azbestu zostało zakazane we wszystkich krajach Unii Europejskiej z dniem 1 stycznia 2005 r. to obywatele UE w dalszym ciągu podlegają narażeniu na ten czynnik

7.2. Źródła narażenia na działanie azbestu

Ogólnie źródła narażenia na działanie azbestu, a tym samym ryzyko zachorowania wskutek wdychania przez organizm ludzki pyłu azbestowego można podzielić na źródła związane z narażeniem niezawodowym (w tym również środowiskowym) i narażeniem zawodowym człowieka.

Narażenie niezawodowe na działanie azbestu (w tym środowiskowe) może wystąpić:

- na terenach sąsiadujących z terenami przemysłowymi (np. zakłady stosujące wyroby azbestowe - chłodnie kominowe, chłodnie wieżowe, nieczynne nieoczyszczone zakłady produkujące wyroby azbestowe, dzikie składowiska odpadów zawierających azbest, nielegalne składowanie odpadów azbestowych z zmieszanyimi odpadami komunalnymi, nieprawidłowo prowadzone składowiska odpadów azbestowych),
- u członków rodzin pracowników nieprzestrzegających przepisów i zasad bezpieczeństwa przy usuwaniu, demontażu, transporcie i składowaniu wyrobów i odpadów zawierających azbest,
- w obszarach miejskich przy trasach komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu,
- w obszarach miejskich i wiejskich w wyniku uszkodzeń mechanicznych i korozji chemicznej i biologicznej ścian osłonowych i pokryć dachowych,
- w obiektach, pomieszczeniach wewnętrznych w wyniku użytkowania wyrobów azbestowych stosowanych jako izolacje ogniodopusne, akustyczne, wentylacyjne i klimatyzacyjne.

Narażenie zawodowe na działanie azbestu może wystąpić na stanowiskach:

- poboru prób do badań wyrobów azbestowych,
- demontażu wyrobów azbestowych,
- pakowania odpadów azbestowych,
- załadunku/rozładunku odpadów azbestowych,
- unieszkodliwiania odpadów azbestowych.

7.3. Skutki narażenia na działanie pyłu azbestowego

Azbest stanowi minerał o działaniu szkodliwym na organizm. Udowodniono działanie kancerogenne (rakotwórcze) na organizm ludzki. Aktualnie azbest znajduje się w wykazie substancji niebezpiecznych, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 2 września 2005 r. w sprawie wykazu substancji niebezpiecznych wraz z ich

klasyfikacją i oznakowaniem (Dz. U. Nr 201, poz. 1674) pod numerem indeksowym 650-013-00-6 jako substancja o udokumentowanym działaniu rakotwórczym kategorii 1, stanowiącym poważne zagrożenie zdrowia w następstwie narażenia na długotrwałe oddziaływanie na drogi oddechowe.

Głównie azbest może być wchłaniany przez organizm przez drogi oddechowe, a w niewielkim stopniu przez skórę.

Największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego stanowią włókna respirabilne tzn. takie, które w postaci aerozolu dostają się z wdychanym powietrzem do płuc, do pęcherzyków płucnych. Włókna respirabilne mają grubość nie większą niż 3 μm i jednocześnie takie, których stosunek długości do średnicy jest większy od 3. Najbardziej niebezpiecznym dla organizmu jest azbest - krokidolit (azbest niebieski), natomiast można przyjąć, że wszystkie gatunki azbestu są dla ludzi kancerogenne (rakotwórcze).

W wyniku przedostania się do organizmu pyłu azbestowego przez układ oddechowy mogą nastąpić zmiany chorobowe głównie u ludzi zawodowo narażonych na pył azbestowy, w tym:

- pylica azbestowa (azbestoza),
- nowotwory złośliwe - rak płuca i opłucnej (międzybłonniak),
- zgrubienia opłucnej,

Skutkiem oddziaływania azbestu na skórę może być wystąpienie zapaleń skórnych, dermatoz, brodawek.

8. „PROGRAM OCZYSZCZANIA KRAJU Z AZBESTU NA LATA 2009-2032 – ZAŁOŻENIA OGÓLNE

8.1. Krótka charakterystyka „ Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032”

W dniu 14 lipca 2009 r. Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pn. „*Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032*”

Uchwała Rady Ministrów nr 39/2010 z dnia 15 marca 2010 r. zmieniła w/w uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pn. „*Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032*”. „*Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032*”, zwany dalej „Programem”, utrzymuje cele przyjętego przez Radę Ministrów 14 maja 2002 r. „*Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski*”:

- 1) *usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;*
- 2) *minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju;*
- 3) *likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.*

„Program” określa nowe zadania niezbędne do oczyszczenia kraju z azbestu w okresie 24 lat, wynikające ze zmian gospodarczych i społecznych, jakie nastąpiły m.in. w związku ze wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej. Cele te osiągnęte będą przez realizację wzajemnie uzupełniających się zadań, na trzech poziomach (centralnym, wojewódzkim i lokalnym: powiatowym i gminnym), finansowanych ze środków prywatnych i publicznych, w tym ze środków budżetowych pozostających w dyspozycji Ministra Gospodarki. „Program” grupuje zadania przewidziane do realizacji, w pięciu blokach tematycznych:

- 1) zadania legislacyjne;
- 2) działania edukacyjno-informacyjne skierowane do dzieci i młodzieży, szkolenia pracowników administracji rządowej i samorządowej, opracowywanie materiałów szkoleniowych, promocja technologii unicestwiania włókien azbestowych, organizacja krajowych i międzynarodowych szkoleń, seminariów, konferencji kongresów i udział w nich;
- 3) zadania w zakresie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych, z obiektów użyteczności publicznej, terenów byłych producentów wyrobów

azbestowych, oczyszczania terenów nieruchomości, budowy składowisk oraz instalacji do unicestwiania włókien azbestowych;

4) monitoring realizacji „Programu” przy pomocy elektronicznego systemu informacji przestrzennej;

5) działania w zakresie oceny narażenia i ochrony zdrowia.

Organem odpowiedzialnym za monitoring i koordynację realizacji „Programu” jest Minister Gospodarki, który powołuje:

1) Głównego Koordynatora, jako osobę odpowiedzialną za współdziałanie poszczególnych jednostek i instytucji oraz podejmowanie inicjatyw dotyczących uaktualniania „Programu”;

2) Radę Programową, która – działając jako organ opiniodawczo-doradczy Ministra Gospodarki – skupia przedstawicieli wszystkich istotnych dla realizacji „Programu” organów, urzędów, instytucji i organizacji.

8.2. Kompetencje oraz współpraca poszczególnych organów administracji publicznej wynikające z „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032”

Na poziomie lokalnym zgodnie z „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” zadania realizują samorzady poprzez:

Samorząd gminny:

1) gromadzenie przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego www.bazaazbestowa.pl;

2) przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, także w ramach planów gospodarki odpadami;

3) organizowanie szkoleń lokalnych w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości bez korzystania z usług wyspecjalizowanych firm;

4) organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w „Programie”;

5) inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest;

- 6) *współpraca z marszałkiem województwa w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz opracowywania programów usuwania wyrobów zawierających azbest, w szczególności w zakresie lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest;*
- 7) *współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest;*
- 8) *współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację „Programu”;*
- 9) *współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).*

Samorząd powiatowy:

- 1) *przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, także w ramach planów gospodarki odpadami;*
- 2) *współpraca z gminami oraz marszałkiem województwa w zakresie opracowywania programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, w szczególności w zakresie weryfikacji inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest;*
- 3) *organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w „Programie;”*
- 4) *inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest;*
- 5) *współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest;*
- 6) *współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację „Programu „*
- 7) *współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).*

9. PLAN GOSPODARKI ODPADAMI DLA WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO 2011 Z UWZGLĘDNIENIEM LAT 2012 – 2015

9.1. Aktualny stan gospodarki odpadami zawierającymi azbest wg WPGO

- **Ilość wyrobów zawierających azbest wg WPGO**

W zaktualizowanym WPGO przyjętym uchwałą XXIII/549/08 z dnia 31.03.2008 r. przedstawiono ilość wyrobów zawierających azbest na terenie województwa łódzkiego w tym:

- ponad 30 mln m² (30 046 266,70 m²) – płyt azbestowo – cementowych falistych,
- ponad 1,8 mln m² (1 828 779,40 m²) - płyt azbestowo –cementowych płaskich,
- 808,32 km oraz 2 801,9 Mg - rur i złącz azbestowych,
- 42,60 Mg - wyrobów pozostałych (papier, tektura, taśmy, sznury).

Dla powiatu zgierskiego podana wyrobów zawierających azbest to:

osoby fizyczne -

- ilość płyt falistych 747711,4 m²
- płyt płaskich 8 905,0 m²,
- rury i złącza 7 612,0 m,

przedsiębiorcy

- ilość płyt falistych 2 445,0 m²
- płyt płaskich 4 229,5m²,
- rury i złącza 0,0 m.

- **Składowiska odpadów azbestowych wg WPGO**

Na koniec 2006 roku działało jedno składowisko oraz jedna kwatera odpadów niebezpiecznych przyjmujące azbest. Pojemność niewypełniona składowiska odpadów niebezpiecznych w Jadwinówce wynosiła 22 746 Mg, zaś kwatery odpadów niebezpiecznych na składowisku Bagno –Lubień wynosiła 65 700 m³.

9.2. Przewidywane zadania do realizacji w gospodarce odpadami zawierającymi azbest wg WPGO

Cel: sukcesywne usuwanie azbestu ze środowiska do roku 2032

Działania:

- *przygotowanie wojewódzkiego, powiatowych i gminnych programów usuwania wyrobów zawierających azbest,*
- *przeprowadzenie szerokiej kampanii informacyjnej o odpadach zawierających azbest i sposobach postępowania z nimi w celu ograniczenia ich szkodliwego oddziaływania na środowisko.*

DZIAŁANIA W WPGO, KTÓRYCH REALIZACJA ZAPEWNI POPRAWĘ SYTUACJI W ZAKRESIE GOSPODAROWANIA ODPADAMI ZAWIERAJACYMI AZBEST

Mając na uwadze ilość nagromadzonych na terytorium Polski wyrobów azbestowych Rada Ministrów przyjęła 14 maja 2002 roku „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”. Program ten zakłada całkowite usunięcie wyrobów azbestowych do 2032r. „Program...” realizowany jest na trzech poziomach: centralnym, wojewódzkim i lokalnym. Na dzień dzisiejszy na terenie województwa łódzkiego nie powstał „Wojewódzki Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla terenu województwa”. Poza tym jeszcze tylko kilka gmin nie wywiązało się z obowiązku przeprowadzenia inwentaryzacji, ilości, stanu i miejsca występowania wyrobów zawierających azbest na obszarze gminy.

Pomimo tego, że program realizowany jest już od 2003 roku to nadal jest brak świadomości społecznej dotyczącej zarówno obowiązków właścicieli i zarządców obiektów i instalacji, w których stosowany był azbest, jak i zasad właściwego postępowania z azbestem. Wiele problemów wiąże się także określeniem lokalizacji budowy nowych składowisk odpadów azbestowych. Związane jest to z oporem społeczności spowodowanych w dużej mierze niewiedzą oraz błędnym przekonaniem o szkodliwości wszystkich form azbestu (szkodliwy jest jedynie azbest, którego włókna mogą dostać się do organizmu drogą oddechową). Wskazane byłoby przeprowadzenie szerokiej kampanii informacyjnej. Odpady azbestowe muszą trafiać tylko na składowiska odpadów azbestowych. Demontażem materiałów zawierających azbest powinny zajmować się wyspecjalizowane (przygotowane do takich działań) firmy.

Na terenie województwa znajduje się jedno składowisko przyjmujące odpady zawierające azbest – ASA Eko-Radomsko Sp. z o.o. w Płoszowie w gminie radomsko.

Planowana jest również budowa kwatery na odpady azbestowe w ramach ZZO Krzyżanówek (pow. kutnowski) oraz dalsza rozbudowa składowiska w Jadwinówce (pow. radomszczański).

Planowana jest też budowa składowiska odpadów azbestowych w miejscowości Jadwinówka (gm. Radomsko powiat radomszczański), Zapady (gm. Godzianów powiat skierniewicki).

Rodzaj przedsięwzięć i zadań według priorytetów wraz z harmonogramem ich realizacji, jednostkami odpowiedzialnymi za wykonanie zadania oraz szacunkowymi kosztami przedsięwzięć zarówno inwestycyjnych jak i pozainwestycyjnych.

- *Aktualizacja (sporządzenie) wojewódzkiego, powiatowych i gminnych programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest 2007 - 2011 - Wojewoda Łódzki, Starostowie, wójtowie, burmistrzowie i prezydenci miast,*
- *Usuwanie wyrobów azbestowych Zarządca nieruchomości 2007 – 2011, Środki własne, WFOŚiGW, środki pomocowe UE.*

10. PLAN GOSPODARKI ODPADAMI DLA POWIATU ZGIERSKIEGO NA LATA 2008 – 2011 Z PERSPEKTYWĄ DO 2015 ROKU

Uchwałą Nr XXIV/214/08 Rada Powiatu Zgierskiego z dnia 26 września 2008 r. w przyjęła uchwalenia Planu Gospodarki Odpadami dla Powiatu Zgierskiego na lata 2008-2011 z perspektywą do 2015 r.

Według danych z Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego wszystkie gminy przekazały informacje o zinwentaryzowanych wyrobach zawierających azbest na swoim terenie. Na terenie powiatu zinwentaryzowano na koniec 2006 roku następujące ilości wyrobów zawierających azbest:

- *plyty faliste – 750 156 m² z czego 97% to plyty w budynkach należących do osób fizycznych,*
- *plyty płaskie – 13 134 m² z czego 68% to plyty w budynkach należących do osób fizycznych,*
- *rury i złącza – 7 612 m.*

Według wojewódzkiej bazy danych o odpadach na terenie Powiatu Zgierskiego wytworzono następujące ilości tych odpadów:

2004 rok – 2,810 Mg,

2005 rok – 21,700 Mg, □

2006 rok – 3,000 Mg.

Aktualnie na terenie powiatu zgierskiego brak jest składowiska przyjmującego odpady zawierające azbest. Do 31.12.2005 roku odpady azbestowe deponowano też na składowisku odpadów niebezpiecznych w Zgierzu przy ulicy Miroszewskiej 54.

W 2004 roku unieszkodliwiono tam 467 Mg tego rodzaju odpadów a w 2005 roku 260 Mg.

W zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest proces ten przebiega zbyt wolno w związku z wysokimi kosztami demontażu i wiąże się z brakiem mechanizmów finansowania usuwania tych wyrobów przez osoby fizyczne. Ponadto brak jest składowisk, które przyjmują tego rodzaju odpady, a także duża część tych odpadów trafia na nielegalne wysypiska.

Wykorzystanie azbestu lub wyrobów zawierających azbest dopuszcza się w użytkowaniu instalacjach i urządzeniach do końca 2032 roku, biorąc ponadto pod uwagę stan wyrobów. Usuwanie azbestu odbywać musi się z uwzględnieniem przepisów przez podmioty

wyspecjalizowane i mające zezwolenia w tym zakresie.

Właściwym sposobem zagospodarowania tego rodzaju odpadów jest ich składowanie, w związku tym istnieje konieczność budowy składowisk dla odpadów azbestowych, jednakże nie jest planowana budowa tego typu składowiska na terenie Gminy Miasta Głowno. W województwie łódzkim znajduje się jedno czynne składowisko przyjmujące odpady zawierające azbest. Jest to ASA Eko-Radomsko Sp. z o.o. w Płoszowie w gminie Radomsko. Należy przeprowadzić wśród mieszkańców szeroką akcję informacyjną o obowiązku inwentaryzacji przez osoby fizyczne wyrobów zawierających azbest i o zakresie szkodliwości azbestu dla zdrowia ludzi. Konieczne jest stworzenie mechanizmów finansowych, które pozwolą dofinansować usuwanie wyrobów zawierających azbest przez osoby fizyczne. Jest to możliwe przez tworzenie programów usuwania azbestu na terenach gmin wykorzystując środki finansowe z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz z Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013.

Harmonogram działań w zakresie gospodarki odpadami dla Powiatu Zgierskiego na lata 2008 – 2015

- Sporządzenie powiatowego i gminnych programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”
- Usuwanie wyrobów azbestowych zarządca nieruchomości

11. PLAN GOSPODARKI ODPADAMI DLA GMINY MIASTA GŁOWNO – AKTUALIZACJA

Aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami dla Miasta Głowna została sporządzona w sposób zgodny z Polityką Ekologiczną Państwa oraz wymaganiami określonymi w ustawie o odpadach, w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami a także Krajowym Planem Gospodarki Odpadami, Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Łódzkiego oraz Planem Gospodarki Odpadami dla Powiatu Zgierskiego. Plan zawiera analizę stanu gospodarki odpadami, z której wynika, że: na terenie gminy wytwarza się rocznie ok. 6453,10 Mg odpadów komunalnych, w tym odpadów niebezpiecznych 45,69 Mg.

Burmistrz Głowna przedłożył informację o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 października 2002 r. w sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. Nr 175, poz. 1439 z 2002r).

Gmina zidentyfikowała obiekty zawierające azbest.

Na terenie gminy na istniejących obiektach znajduje się ok. 8494 m² azbestu.

Ponadto mieszkańcy gminy zostali poinformowani o obowiązkach wynikających z Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192, poz. 1876 z 2003 r.). Zgodnie z w/w rozporządzeniem osoby fizyczne nie będące przedsiębiorcami przedkładają informację wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi Miasta. Właściciel, zarządca lub użytkownik miejsc, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest dokonuje inwentaryzacji zastosowanych wyrobów zawierających azbest, poprzez sporządzeniu spisu z natury. Wynik inwentaryzacji ujmuje się w informacji według wzoru określonego w tym rozporządzeniu. Ponadto właściciel, zarządca lub użytkownik miejsc, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest umieszcza w widocznym miejscu instrukcję bezpiecznego postępowania i oznakowanie, według wzoru określonego w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

Zgodnie z przeprowadzoną inwentaryzacją w Mieście Głownie znajduje się ok. 8494 m² istniejących i będących w eksploatacji obiektów, w których zastosowano azbest.

Do 2018 roku powinno zostać usunięte z terenu Miasta Głowna ok. 5096,4 m² azbestu.

Zdania wynikające Gminnego planu:

- Stworzenie systemu zbiórki i transportu odpadów.
- Stworzenie programu usuwania azbestu
- Zidentyfikowanie obiektów zawierających azbest. podmioty
- Gospodarcze wojewoda
Ewidencja źródeł zawierających azbest (Dz. U. Nr 192, poz. 1876)
- Stworzenie systemu zbiórki i transportu odpadów.

Z harmonogramu rzeczowo-finansowego działań na terenie gminy wynika, że należy opracować programu usuwania azbestu koszt w ramach pozyskanych środków.

12. DIAGNOZA AKTUALNEGO STANU UŻYTKOWANIA I USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE GMINY MIASTA GŁOWNO

12.1 Wstęp

Diagnozę aktualnego stanu użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Miasta Głowno, jako podstawa opracowania analizowano w aspekcie ilości i stanu wyrobów zawierających azbest terenie Gminy Miasta Głowno występujących w budynkach mieszkalnych i gospodarczych osób fizycznych

Diagnozę aktualnego stanu użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Miasta Głowno przeprowadzono w oparciu o szczegółową inwentaryzację – spis z natury i ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest wszystkich budynków mieszkalnych i gospodarczych osób fizycznych, nie będących przedsiębiorcami.

Nowy wzór oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest wprowadzony w życie z dniem 18 września 2010 r. rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 162, poz. 1089) zmienił dotychczasową punktację pozwalającą określić stopień pilności ich usunięcia:

- **Stopień pilności I** od 120 punktów wymagane pilnie usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie, przy dotychczasowej punktacji 65 i więcej punktów i wymianie lub naprawie bezzwłocznej,
- **Stopień pilności II** od 95 do 115 punktów wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku, przy dotychczasowej punktacji powyżej 35 punktów do 60 punktów i ponownej ocenie wymaganej w czasie do 1 roku,
- **Stopień pilności III** do 90 punktów wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat, przy dotychczasowej punktacji do 35 punktów i ponownej ocenie w 5 lat.

Poniżej przedstawiono przykładowe wyliczenia stopnia pilności usunięcia wyrobów zawierających azbest dla typowych zastosowań tych materiałów. Według obowiązującej punktacji w ocenie stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest dla obiektów budowlanych z płytami azbestowo – cementowymi dla pokryć dachowych zawierających azbest występujących **na terenie nieruchomości osób fizycznych (zabudowa jednorodzinna – budynek mieszkalny), aby uzyskać I stopień pilności** punktacja powinna kształtować się następująco (przyjmując optymalne warunki i stan wyrobów zawierających azbest w pokryciach dachowych):

- Sposób zastosowania azbestu: pozostałe wyroby z azbestem (np. pokrycia dachowe, elewacyjne) - 10 pkt,
- Struktura powierzchni wyrobu z azbestem: duże uszkodzenia powierzchni, naruszona struktura włókien - 60 pkt,
- Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem: wyrób bezpośredni dostępny (do wysokości 2 m) - 15 pkt lub narażony na czynniki atmosferyczne – 10 pkt.
- Miejsce usytuowania wyrobu w stosunku do pozostałych pomieszczeń: bezpośrednio w pomieszczeniu - 30 pkt lub na zewnątrz obiektu – 20 pkt. lub elementy obiektu – 10 pkt.
- Wykorzystanie miejsca/obektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej: stałe lub częste (np. zamieszkanie) – 30 pkt.

otrzymana punktacja 145 lub 130, lub 120 punktów klasyfikuje pokrycie dachowe zawierające azbest do I stopnia pilności.

Natomiast dla zabudowy wielorodzinnej (osiedla mieszkaniowe, tzw. „bloki”; wspólnoty mieszkaniowe) gdzie wyroby zawierające azbest wykorzystane są głównie w elewacjach budynków czy na balkonach, przykładowa punktacja może być następująca (przyjmując optymalne warunki i stan wyrobów zawierających azbest zastosowanych w elewacjach budynków):

- Sposób zastosowania azbestu: pozostałe wyroby z azbestem (np. pokrycia dachowe, elewacyjne) - 10 pkt,
- Struktura powierzchni wyrobu z azbestem: duże uszkodzenia powierzchni, naruszona struktura włókien - 60 pkt,
- Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem: wyrób bezpośrednio dostępny (do wysokości 2m) - 15 pkt,

-
- Miejsce usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych: elementy obiektu (np. osłony balkonowe, filarki międzyokienne) - 10 pkt,
 - Wykorzystanie miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej: stałe lub częste (np. zamieszkanie) – 30 pkt.

Otrzymana punktacja 125 punktów klasyfikuje wyroby zawierające azbest wykorzystane, jako elewacja budynku mieszkalnego do I stopnia pilności. Należy zaznaczyć, że przedmiotem niniejszego programu nie była inwentaryzacja i ocena stanu technicznego wyrobów zawierających azbest obiektów podmiotów prawnych. Obowiązek ten należy do podmiotów prawnych, zarządców właścicieli czy użytkowników wieczystych, na których spoczywa również obowiązek pilnego usunięcia lub zabezpieczenia wyrobów zawierających azbest.

12.2 Określenie ilości wyrobów zawierających azbest z podziałem na poszczególne rodzaje oraz uwzględnieniem nieruchomości, na których występują - inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Miasta Głowno – obiekty osób fizycznych

W zestawieniu poniżej na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji – spis z natury - przedstawiono diagnozę stanu występowania wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Miasta Głowno w obiektach osób fizycznych.

Tab.12.1 Osoby fizyczne – budynki mieszkalne i gospodarcze. Płyty faliste, azbestowo – cementowe

Budynki mieszkalne [m ²]	Budynki gospodarcze [m ²]	Razem na posesji [m ²]
30 629,5	25 754,9	56 384,4

Budynki mieszkalne [kg]	Budynki gospodarcze [kg]	Razem na posesji [kg]
388 994,7	327 087,2	716 081,9

Tab.12.2 Osoby fizyczne – budynki mieszkalne i gospodarcze płytki karo

Budynki mieszkalne [m ²]	Budynki gospodarcze [m ²]	Razem na posesji [m ²]
1 266,8	40	1 306,8

Budynki mieszkalne [kg]	Budynki gospodarcze. [kg]	Razem na posesji [kg]
10 261,4	324	10 585,4

Łączną ilość zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest zabudowanych na nieruchomościach osób fizycznych na terenie Gminy Miasta Głowno przedstawiono w Tab.12.3

Tab.12.3 Łączną ilość zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest zabudowanych na nieruchomościach osób fizycznych na terenie Gminy Miasta Głowno

OSOBY FIZYCZNE RODZAJ WYROBÓW	Budynki mieszkalne	Budynki gospodarcze	Razem na posesji
PLYTY FALISTE AZBESTOWO- CEMENTOWE	30 629,5 [m ²]	25 754,9 [m ²]	56 384,4 [m ²]
	388 994,7 [kg]	327 087,2 [kg]	716 081,9 [kg]
PLYTKI KARO	1 266,8[m ²]	40[m ²]	1 306,8[m ²]
	1 0261,4[kg]	324[kg]	10 585,4[kg]
RAZEM: m²	31 896,3	25 794,9	57 691,2
RAZEM: kg	399 256, 1	327 411,2	726 667,3

ŁĄCZNIE WYROBY ZAWIERAJĄCE AZBEST NA POSESJACH OSÓB FIZYCZNYCH NA TERENIE GMINY MIASTA GŁOWNO:

57 691,2 m²

726, 67 Mg

Dodatkowo zinwentaryzowano płyty azbestowe znajdujące się na terenie posesji osób fizycznych, jako płyty zmagazynowane, luźne lub stanowiące ogrodzenie: 869,6 m², 11,04 Mg.

W przypadku podmiotów prawnych na terenie Gminy Miasta Głowno (wg informacji użytkowników, zarządców, właścicieli wyrobów zawierających azbest) wyroby zawierające azbest użytkowane są przez;

Hurtownia art. spożywczych - Jerzy Gocek 2 000 m², 22 000 kg

Spółdzielnia Mieszkaniowa – 5 3000 m², 58 300 kg

Miejski Zakład Wodociągów i Kanalizacji; 5250 mb, 210 000 kg.

12.3. Określenie stanu wyrobów zawierających azbest z podziałem na poszczególne rodzaje oraz stopień pilności ich usunięcia – ocena stanu technicznego - obiekty osób fizycznych

Ponize przedstawiono stan wyrobów zawierających azbest z określeniem stopnia pilności ich usuwania – obiekty osób fizycznych.

Tab.10.7 Stopień pilności stanu wyrobów zawierających azbest, osoby fizyczne – budynki mieszkalne i gospodarcze płyty azbestowo- cementowe, faliste

Liczba posesji zinwentaryzowanych	Pilność	Stopień	Bud. mieszk. [m ²]	Bud. gosp. [m ²]	Razem dla pilności [m ²]
0	Pilność	I	0,0	0,0	0,0
0	Pilność	II	0,0	0,0	0,0
392	Pilność	III	31 896,3	25 794,9	56 384,4
	Razem				56 384,4

Tab.10.8 Stopień pilności stanu wyrobów zawierających azbest, osoby fizyczne – budynki mieszkalne i gospodarcze, płytki karo

Liczba posesji zinwentaryzowanych	Pilność	Stopień	Bud. mieszk. [m ²]	Bud. gosp. [m ²]	Razem dla pilności [m ²]
0	Pilność	I	0,0	0,0	0,0
0	Pilność	II	0,0	0,0	0,0
9	Pilność	III	1 266,8	40	1 306,8
	Razem				1 306,8

Osoby fizyczne – budynki mieszkalne i gospodarcze. Płyty faliste, azbestowo – cementowe

Nr działki	ulica	nr	[m2] bud. mieszk	[m2] bud. gosp.	[m2] azbest luzem	Razem na posesji m2	Stopień pilności
29	18 Stycznia	35	230,0	0,0	0,0	230,0	III
86\5	18 Stycznia	14	108,0	0,0	0,0	108,0	III
58	18 Stycznia	11	81,0	0,0	10,0	91,0	III
60\2	18 Stycznia	7	216,0	0,0	0,0	216,0	III
140	Akacyjowa	9	56,0	27,0	0,0	83,0	III
141	Andersa	24	0,0	162,0	0,0	162,0	III
20	Asnyka	3	168,7	0,0	0,0	168,7	III
15	Bielawska	48	84,4	31,0	115,5	230,9	III
93/3	Bielawska	102	131,0	135,0	0,0	266,0	III
98/3	Bielawska	100	0,0	146,1	0,0	146,1	III
150/2	Bielawska	71	0,0	146,2	0,0	146,2	III
68	Bielawska	37	0,0	56,3	0,0	56,3	III
67/1	Bielawska	35a	0,0	47,8	0,0	47,8	III
154	Bielawska	57	0,0	461,2	0,0	461,2	III
167	Bielawska	36	147,6	0,0	0,0	147,6	III
61	Bielawska	29	0,0	0,0	9,9	9,9	
66/2	Bielawska	33	0,0	4,2	0,0	4,2	III
200	Błotna	6	0,0	22,5	0,0	22,5	III
241	Boczna	6a	31,0	0,0	0,0	31,0	III
396/11	Broniewskiego	19	475,0	0,0	0,0	475,0	III
402	Broniewskiego	7	0,0	2,8	0,0	2,8	III
403	Broniewskiego	5	0,0	0,0	2,0	2,0	
416	Broniewskiego	10	93,0	0,0	0,0	93,0	III
396/3	Broniewskiego	22	0,0	0,0	14,1	14,1	
141	Cicha	4	0,0	0,0	1,4	1,4	
121	Cicha	17	0,0	0,0	2,1	2,1	
135	Cicha	13	94,5	30,0	0,0	124,5	III
129	Czackiego	13	140,0	0,0	0,0	140,0	III
126/5 i 126/1	Czarnieckiego	15	162,0	0,0	0,0	162,0	III
94	Czarnieckiego	16	67,5	0,0	0,0	67,5	III
175	Dębowa	8	0,0	230,0	0,0	230,0	III
251	Dolna	12	162,0	0,0	0,0	162,0	III
286	Dolna	19	175,5	180,0	0,0	355,5	III
289	Dolna	21	0,0	0,0	12,0	12,0	
271	Dolna	20	0,0	28,2	0,0	28,2	III
272	Dolna	18	0,0	22,6	0,0	22,6	III
181	Dworska	33	56,0	72,8	0,0	128,8	III
179/1	Dworska	29	0,0	153,0	0,0	153,0	III
180/1	Dworska	31	30,0	634,4	0,0	664,4	III
167	Dworska	15	202,5	0,0	0,0	202,5	III

166	Dworska	13	126,5	25,3	0,0	151,8	III
68	Główna	15	108,0	0,0	0,0	108,0	III
149	Główna	24	0,0	2,2	0,0	2,2	III
23	Główna	33	0,0	189,0	0,0	189,0	III
116	Główna	22	216,0	0,0	0,0	216,0	III
210	Górna	4	0,0	36,5	0,0	36,5	III
26/7	Graniczna	28	0,0	21,0	0,0	21,0	III
157/2	Graniczna	16	0,0	14,0	0,0	14,0	III
159	Graniczna	20	0,0	101,0	0,0	101,0	III
26/3	Graniczna	26	0,0	24,0	0,0	24,0	III
153/1	Graniczna	8	167,3	22,5	0,0	189,8	III
154/3	Graniczna	10	0,0	63,3	0,0	63,3	III
151/1	Graniczna	4	0,0	280,0	0,0	280,0	III
94/4	Hubala	4	148,0	35,0	0,0	183,0	III
56/2	Jasna	6	0,0	21,1	9,9	31,0	III
175\1	Jesionowa	22b	197,0	0,0	0,0	197,0	III
439\2	Jesionowa	23a	0,0	216,0	0,0	216,0	III
440\1	Jesionowa	21a	0,0	27,0	0,0	27,0	III
263/1	Kamieńska	21	84,0	50,6	16,9	151,5	III
62	Karasicka	84	108,0	0,0	0,0	108,0	III
66	Karasicka	80a	180,0	70,0	0,0	250,0	III
2\3	Karasicka	53a	0,0	135,0	0,0	135,0	III
2\1	Karasicka	53	864,0	16,0	0,0	880,0	III
68\2	Karasicka	80a	180,0	140,0	0,0	320,0	III
287/5	Kardynała Wyszyńskiego	29	175,0	0,0	0,0	175,0	III
374/4	Kardynała Wyszyńskiego	36a	189,0	0,0	0,0	189,0	III
410	Kardynała Wyszyńskiego	6	0,0	94,0	0,0	94,0	III
349	Kardynała Wyszyńskiego	7	108,0	0,0	0,0	108,0	III
406/1	Kardynała Wyszyńskiego	10	0,0	21,0	0,0	21,0	III
246	Kasprzaka	12	9,8	11,3	0,0	21,1	III
244	Kasprzaka	8	0,0	2,8	0,0	2,8	III
28	Kasprzaka	7	0,0	39,4	0,0	39,4	III
504	Kasztanowa	3/1	303,7	0,0	0,0	303,7	III
522	Kasztanowa	8	155,0	0,0	0,0	155,0	III
538	Kasztanowa	23	108,0	0,0	0,0	108,0	III
532	Kasztanowa	19	121,0	0,0	0,0	121,0	III
121/1	Kilińskiego	23	0,0	71,7	0,0	71,7	III
121/3	Kilińskiego	19	202,5	0,0	0,0	202,5	III
251/2	Kilińskiego	16	135,0	130,8	0,0	265,8	III
88	Kolejowa	14	78,8	0,0	0,0	78,8	III
89	Kolejowa	14a	73,0	16,9	0,0	89,9	III
335	Kolejowa	62	0,0	50,6	1,4	52,0	III
291	Kolejowa	38	0,0	20,0	0,0	20,0	III
332	Kolejowa	56	0,0	27,0	0,0	27,0	III

4\2	Konarowa	3a	0,0	145,0	13,0	158,0	III
78	Konarskiego	20	143,0	83,7	0,0	226,7	III
76	Konarskiego	24	0,0	243,0	0,0	243,0	III
55	Konstytucji 3 Maja	23	108,0	0,0	0,0	108,0	III
54	Konstytucji 3 Maja	25	86,0	67,5	0,0	153,5	III
53	Konstytucji 3 Maja	27	140,0	0,0	0,0	140,0	III
72	Andersa	19	81,0	0,0	0,0	81,0	III
51	Konstytucji 3 Maja	31	100,0	12,0	0,0	112,0	III
70\2	Konstytucji 3 Maja	34	86,0	0,0	0,0	86,0	III
83	Konstytucji 3 Maja	16	86,0	0,0	0,0	86,0	III
60	Konstytucji 3 Maja	13	0,0	54,0	0,0	54,0	III
11	Kopernika	10	0,0	20,0	0,0	20,0	III
201	Kopernika	15	160,0	0,0	0,0	160,0	III
236	Koralowa	7	343,0	0,0	0,0	343,0	III
93	Kraszewskiego	3	0,0	81,0	0,0	81,0	III
87	Kraszewskiego	2	0,0	56,0	0,0	56,0	III
30	Kwiatowa	8	149,0	0,0	0,0	149,0	III
135	Leśna	1	0,0	8,0	0,0	8,0	III
71	Lewa	8	0,0	27,0	0,0	27,0	III
72\3	Lewa	6	0,0	40,0	8,0	48,0	III
1\58	Limanowskiego	38	0,0	0,0	7,0	7,0	III
182	Limanowskiego	23	0,0	70,0	0,0	70,0	III
185	Limanowskiego	17	0,0	0,0	9,5	9,5	
123	Limanowskiego	14	0,0	56,0	0,0	56,0	III
168	Limanowskiego	43	0,0	11,0	0,0	11,0	III
142	Łąkowa	29	168,7	0,0	0,0	168,7	III
253\1	Łąkowa	6	0,0	32,0	0,0	32,0	III
51	Łowicka	103	0,0	98,0	0,0	98,0	III
248\2	Łowicka	71	11,2	0,0	0,0	11,2	III
105\1	Łowicka	27	0,0	42,2	0,0	42,2	III
114	Łowicka	35	146,0	0,0	0,0	146,0	III
116	Łowicka	39	0,0	48,0	1,4	49,4	III
118	Łowicka	43	0,0	12,6	0,0	12,6	III
72	Łowicka	12	1,4	0,0	0,0	1,4	III
64	Łowicka	8	0,0	40,0	0,0	40,0	III
60	Łowicka	4	140,0	0,0	0,0	140,0	III
251	Łowicka	86	104,0	0,0	0,0	104,0	III
65\7	Łowicka\Boczna	83b	0,0	57,6	0,7	58,3	III
65\4	Łowicka\Boczna	83d	67,5	0,0	3,5	71,0	III
257	Łowicka	94	0,0	488,0	1,4	489,4	III
256	Łowicka	92	0,0	102,6	0,0	102,6	III
254	Łowicka	90	0,0	109,2	63,3	172,5	III
272	Łowicka	75	0,0	53,5	0,0	53,5	III
248\1	Łowicka	75a	0,0	113,0	0,0	113,0	III

112	Łowicka	31	0,0	33,8	0,0	33,8	III
116	Łowicka	31b	0,0	14,1	21,1	35,2	III
111\2	Łysogórska	20	0,0	5,6	0,0	5,6	III
319\2	Mickiewicza	12a	34,0	0,0	0,0	34,0	III
237	Mickiewicza	39	94,1	0,0	0,0	94,1	III
48	Miła	4	51,0	0,0	0,0	51,0	III
50	Miła	8	168,7	47,0	0,0	215,7	III
47	Młynarska	6	171,0	33,8	0,0	204,8	III
151\2	Moczydła	30	0,0	120,0	0,0	120,0	III
76\3	Moczydła	5a	180,0	0,0	0,0	180,0	III
79\2	Moczydła	7b	180,0	0,0	0,0	180,0	III
84\1	Moczydła	10c	180,0	0,0	46,0	226,0	III
165\2	Moczydła	16	162,0	0,0	0,0	162,0	III
108	Modrzewiowa	11	0,0	109,0	6,5	115,5	III
101	Modrzewiowa	6	0,0	47,0	0,0	47,0	III
106	Modrzewiowa	10	166,0	0,0	0,0	166,0	III
44	Zwycięzców spod Monte Cassino	47	0,0	14,0	0,0	14,0	III
11	Zwycięzców spod Monte Cassino	51	0,0	0,0	2,1	2,1	
37	Zwycięzców spod Monte Cassino	29	175,0	0,0	0,0	175,0	III
266\2	Myśliwska	12a	216,0	0,0	0,0	216,0	III
330	Nałkowskiej	5	219,4	0,0	0,0	219,4	III
330	Nałkowskiej	5	163,0	0,0	0,0	163,0	III
188	Narutowicza	2	0,0	11,0	0,0	11,0	III
93	Obrońców Westerplatte	81	0,0	50,0	0,0	50,0	III
53	Obrońców Westerplatte	16	0,0	68,0	0,0	68,0	III
69	Obrońców Westerplatte	46a	263,0	0,0	0,0	263,0	III
228	Ogrodnicza	16	140,6	27,0	0,0	167,6	III
216\7	Ogrodnicza	38	146,0	39,4	0,0	185,4	III
174\1	Ogrodnicza	19	113,5	0,0	0,0	113,5	III
234	Ogrodnicza	10	202,0	0,0	0,0	202,0	III
227	Ogrodnicza	18	136,0	0,0	0,0	136,0	III
459	Ogrodnicza	34b	162,0	0,0	0,0	162,0	III
453	Ogrodnicza	34	110,0	0,0	0,0	110,0	III
239	Ogrodnicza	4	0,0	8,2	0,0	8,2	III
222	Okrzei	12	0,0	10,0	0,0	10,0	III
69	Okrzei	11b	216,0	225,0	0,0	441,0	III
92	Okrzei	3	0,0	135,0	0,0	135,0	III
241	Okrzei	24	365,5	63,3	0,0	428,8	III
239	Okrzei	20	163,0	73,1	0,0	236,1	III
239	Okrzei	20	112,0	63,0	0,0	175,0	III
36	Okrzei	35	0,0	42,0	0,0	42,0	III
122	Olszowa	7	94,5	54,0	8,0	156,5	III

311\2	Ordona	8	226,4	0,0	0,0	226,4	III
304	Ordona	9	108,0	189,0	0,0	297,0	III
303\1	Ordona	15	140,6	0,0	1,4	142,0	III
302\1	Ordona	17	13,0	0,0	0,0	13,0	III
317\3	Ordona	16	61,0	0,0	0,0	61,0	III
302\1	Ordona	17	16,0	0,0	0,0	16,0	III
169	Orzeszkowej	8	2,8	0,0	0,0	2,8	III
35	Ostrołęcka	38	0,0	177,0	0,0	177,0	III
33	Ostrołęcka	42	0,0	135,0	0,0	135,0	III
52\7	Ostrołęcka	12	0,0	761,0	0,0	761,0	III
84	Ostrołęcka	9	0,0	45,0	0,0	45,0	III
94	Ostrołęcka	25	0,0	14,0	0,0	14,0	III
95	Ostrołęcka	31	0,0	132,0	0,0	132,0	III
95	Ostrołęcka	31a	160,0	50,0	0,0	210,0	III
1	Ostrołęcka	33	0,0	138,0	0,0	138,0	III
7\1	Ostrołęcka	45	219,0	0,0	0,0	219,0	III
10	Ostrołęcka	51	0,0	56,0	0,0	56,0	III
76	Pasterska	13	56,0	0,0	0,0	56,0	III
81	Pasterska	21	0,0	21,0	0,0	21,0	III
32	Piaskowa	16	0,0	21,0	0,0	21,0	III
238	Piątkowska	3	230,0	0,0	0,0	230,0	III
34\7	Piątkowska	42	0,0	2,1	0,0	2,1	III
158	Piątkowska	25	168,8	0,0	0,0	168,8	III
75	Piątkowska	12	0,0	10,0	0,0	10,0	III
224	Piękna	11	0,0	162,0	0,0	162,0	III
56	Plac Wolności	8a	0,0	22,5	1,4	23,9	III
434\2	Podleśna	7	126,5	0,0	0,0	126,5	III
455	Polna	29	49,2	0,0	0,0	49,2	III
452	Polna	31	0,0	40,5	0,0	40,5	III
444\1	Polna	21	108,0	0,0	0,0	108,0	III
447	Polna	23	108,0	0,0	0,0	108,0	III
89\1	Południowa	6b	175,0	0,0	0,0	175,0	III
89\2	Południowa	6a	189,0	0,0	0,0	189,0	III
164\1	Południowa	11a	162,0	0,0	8,0	170,0	III
499	Popiełuszki	32	77,3	0,0	0,0	77,3	III
462	Popiełuszki	16	94,0	54,0	0,0	148,0	III
463	Popiełuszki	14	95,0	54,0	0,0	149,0	III
327	Popiełuszki	25	95,0	0,0	0,0	95,0	III
469	Popiełuszki	39	95,0	0,0	0,0	95,0	III
470	Popiełuszki	37	95,0	0,0	0,0	95,0	III
472	Popiełuszki	33	95,0	0,0	0,0	95,0	III
473	Popiełuszki	31	95,0	0,0	0,0	95,0	III
460	Popiełuszki	20	95,0	0,0	0,0	95,0	III
44\1	Północna	6	0,0	98,5	0,0	98,5	III

44\2	Północna	6a	0,0	70,0	0,0	70,0	III
340	Prawa	9	0,0	54,0	0,0	54,0	III
449	Prawa	18	0,0	81,0	0,0	81,0	III
320	Prusa	6	0,0	88,6	0,0	88,6	III
20	Rataja	14	0,0	28,2	0,0	28,2	III
64	Rataja	22	0,0	5,6	0,0	5,6	III
315	Rodzinna	5	0,0	74,0	0,0	74,0	III
348	Rodzinna	8	148,0	0,0	0,0	148,0	III
215\2	Rybacka	10	195,0	0,0	0,0	195,0	III
1	Rybacka		0,0	135,0	7,0	142,0	III
155\1	Rynkowskiego	26/28	0,0	39,5	0,0	39,5	III
195\1	Sasank	1	0,0	16,0	0,0	16,0	III
360	Sienkiewicza	17	0,0	10,0	0,0	10,0	III
349	Sienkiewicza	12	226,5	121,0	0,0	347,5	III
365\1	Sienkiewicza	11	6,0	0,0	0,0	6,0	III
344	Sienkiewicza	2	8,0	0,0	0,0	8,0	III
362	Skokowskiego	9	0,0	22,0	0,0	22,0	III
327	Skokowskiego	32	0,0	42,2	0,0	42,2	III
201	Skokowskiego	14	0,0	70,0	0,0	70,0	III
203\2	Skokowskiego	18	165,0	0,0	0,0	165,0	III
153	Skokowskiego	43	135,0	0,0	0,0	135,0	III
172a	Sikorskiego	58a	148,0	0,0	0,0	148,0	III
272	Skokowskiego	15	0,0	81,0	0,0	81,0	III
159	Skrętna	16	0,0	138,0	0,0	138,0	III
535	Skrętna	6a	162,0	0,0	0,0	162,0	III
537	Skrętna	4b	162,0	0,0	0,0	162,0	III
195\2	Słowackiego	15	0,0	27,0	0,0	27,0	III
481	Solskiego	13	140,6	22,5	0,0	163,1	III
480	Solskiego	11	0,0	13,0	0,0	13,0	III
195	Sowińskiego	43	189,0	0,0	0,0	189,0	III
196	Sowińskiego	41	142,0	0,0	0,0	142,0	III
197	Sowińskiego	39	0,0	196,0	0,0	196,0	III
215\13	Sowińskiego	13	0,0	150,0	0,0	150,0	III
217	Sowińskiego	7	156,0	0,0	0,0	156,0	III
145	Sowińskiego	6	0,0	103,0	0,0	103,0	III
194	Sowińskiego	45	0,0	215,0	0,0	215,0	III
3\1	Sowińskiego	48	170,0	138,0	0,0	308,0	III
142\2	Sowińskiego	4	0,0	143,0	0,0	143,0	III
143\3	Sowińskiego	4a	186,0	0,0	0,0	186,0	III
216\6	Sowińskiego	5d	0,0	32,4	0,0	32,4	III
179\20	Sowińskiego	20	169,0	207,0	0,0	376,0	III
209	Sowińskiego	15	0,0	105,0	2,7	107,7	III
194	Spacerowa	10	216,0	0,0	0,0	216,0	III
175	Sporna	4	185,6	0,0	0,0	185,6	III

129	Spółdzielcza	18	0,0	225,0	0,0	225,0	III
126	Spółdzielcza	12	161,7	0,0	0,0	161,7	III
35\2	Strażacka	4	0,0	67,5	0,0	67,5	III
49	Sucharskiego	14	0,0	54,0	0,0	54,0	III
136	Sucharskiego	6	0,0	52,2	0,0	52,2	III
10	Swoboda	14	0,0	48,0	0,0	48,0	III
8\2	Swoboda	18	0,0	57,0	10,0	67,0	III
32	Szkolna	7	1,4	0,0	0,0	1,4	III
70\1	Ściegiennego	8	156,0	38,0	0,0	194,0	III
79\2	Ściegiennego	13	140,6	105,5	0,0	246,1	III
102	Ściegiennego	1	140,6	0,0	0,0	140,6	III
112	Śląska	3	2,0	0,0	0,0	2,0	III
165\5	Świerkowa	4	0,0	5,0	0,0	5,0	III
152	Świerkowa	8	0,0	35,0	0,0	35,0	III
150	Świerkowa	10	0,0	81,0	0,0	81,0	III
432\1	Świerkowa	24	140,4	0,0	0,0	140,4	III
83	Świerkowa	9	138,0	0,0	0,0	138,0	III
98	Świerkowa	19	0,0	81,0	0,0	81,0	III
113	Targowa	119	0,0	151,0	14,1	165,1	III
93	Targowa	159	0,0	260,0	0,8	260,8	III
136	Targowa	35c	47,3	47,3	0,0	94,6	III
127	Targowa	27b	0,0	0,0	4,3	4,3	III
130\1	Targowa	31	0,0	48,0	0,0	48,0	III
137	Targowa	35b	0,0	14,4	0,0	14,4	III
141	Targowa	41	0,0	53,4	0,0	53,4	III
128	Targowa	29c	0,0	4,2	0,0	4,2	III
172	Targowa	79b	92,0	0,0	0,0	92,0	III
175	Targowa	85	0,0	155,0	8,4	163,4	III
176	Targowa	87	0,0	84,4	0,0	84,4	III
177	Targowa	89	192,0	104,0	0,0	296,0	III
164	Targowa	65	0,0	78,8	0,0	78,8	III
163	Targowa	63	153,0	92,0	0,0	245,0	III
108	Targowa	16a	0,0	90,0	0,0	90,0	III
111	Targowa	20	0,0	804,0	12,7	816,7	III
70\1	Targowa	32	0,0	684,0	0,0	684,0	III
68	Targowa	36	135,0	348,3	0,0	483,3	III
69	Targowa	34	0,0	448,0	0,0	448,0	III
46\1	Targowa	72	300,0	575,0	0,0	875,0	III
57	Targowa	54	0,0	142,0	0,0	142,0	III
58	Targowa	52	101,3	202,5	0,0	303,8	III
44\1	Targowa	76	0,0	530,0	0,0	530,0	III
90	Targowa	165	0,0	1113,0	32,5	1145,5	III
91	Targowa	163	0,0	789,0	4,2	793,2	III
120\1	Targowa	105	0,0	0,0	0,0	0,0	III

114	Targowa	117	0,0	0,0	14,1	14,1	
116	Targowa	113	61,6	0,0	0,0	61,6	III
34	Topolowa	70	0,0	108,0	0,0	108,0	III
360	Topolowa	12	0,0	67,0	0,0	67,0	III
91	Torowa	10	81,0	0,0	0,0	81,0	III
314	Traugutta	20	0,0	98,0	0,0	98,0	III
431\4	Tuwima	9	202,4	0,0	0,0	202,4	III
430	Tuwima	11	14,0	47,0	0,0	61,0	III
429\4	Tuwima	13	196,8	101,2	0,0	298,0	III
223\2	Ułańska	8a	194,0	0,0	0,0	194,0	III
202	Ułańska	26	0,0	54,0	0,0	54,0	III
182	Ułańska	40	0,0	54,0	0,0	54,0	III
208	Ułańska	24a	0,0	5,6	2,8	8,4	III
213	Ułańska	20	0,0	0,0	5,6	5,6	
214	Ułańska	20a20b	0,0	22,5	0,0	22,5	III
55	Plac Wolności	3	0,0	22,5	0,0	22,5	III
124	Wiejska	20/22	0,0	326,0	0,0	326,0	III
134	Wiejska	47	200,0	455,6	0,0	655,6	III
189\2	Wiejska	33	0,0	0,0	4,3	4,3	
160\1	Wiejska	11	169,0	0,0	0,0	169,0	III
161	Wiejska	13	248,0	0,0	0,0	248,0	III
167	Wiejska	25	123,7	163,1	11,3	298,1	III
163	Wiejska	23	182,8	0,0	0,0	182,8	III
132	Wiejska	53	161,7	659,5	0,0	821,2	III
126\1	Wiejska	55	281,2	0,0	0,0	281,2	III
39\4	Wigury	4	127,0	5,6	0,0	132,6	III
229\2	Wilcza	4	0,0	2,8	0,0	2,8	III
99	Wiśniowa	35	0,0	137,6	0,0	137,6	III
113\4	Wiśniowa	40	222,0	0,0	0,0	222,0	III
113\5	Wiśniowa	42	182,8	0,0	0,0	182,8	III
107	Wiśniowa	17	149,0	0,0	0,0	149,0	III
116	Wiśniowa	32	178,6	137,8	0,0	316,4	III
201\1	Wiśniowa	7	126,5	0,0	0,0	126,5	III
201\2	Wiśniowa	7a	0,0	71,7	0,0	71,7	III
200\3	Wiśniowa	9	230,0	0,0	5,6	235,6	III
33\2	Wojska Polskiego	14a	75,0	0,0	0,0	75,0	III
2	Wojska Polskiego	5	85,0	53,0	0,0	138,0	III
3	Wojska Polskiego	5a	140,0	0,0	0,0	140,0	III
29\2	Wojska Polskiego	6	0,0	351,0	0,0	351,0	III
154\3	Czerwona	11	270,0	0,0	0,0	270,0	III
148\3	Wysoka	5	140,0	141,0	0,0	281,0	III
152\3	Wyspiańskiego	30a	186,0	0,0	0,0	186,0	III
163\3	Wyspiańskiego	52	56,0	46,0	0,0	102,0	III
105\2	Wyzwolenia	35	130,0	0,0	0,0	130,0	III

27\1	Zabrzeźniańska	52	0,0	16,0	13,0	29,0	III
21\2	Zabrzeźniańska	60	108,0	0,0	0,0	108,0	III
30	Zabrzeźniańska	50	0,0	40,0	13,5	53,5	III
31	Zabrzeźniańska	48	0,0	43,0	0,0	43,0	III
113\3	Zabrzeźniańska	35	148,5	66,0	0,0	214,5	III
106	Zabrzeźniańska	39	0,0	16,0	0,0	16,0	III
52	Zabrzeźniańska	24	108,0	0,0	0,0	108,0	III
51	Zabrzeźniańska	26	189,0	0,0	0,0	189,0	III
45	Zabrzeźniańska	34	0,0	305,0	0,0	305,0	III
129	Zabrzeźniańska	31	324,0	20,0	0,0	344,0	III
41	Zabrzeźniańska	36	0,0	75,0	0,0	75,0	III
12	Zabrzeźniańska	68	0,0	113,0	67,5	180,5	III
65	Zabrzeźniańska	6	312,0	0,0	0,0	312,0	III
64	Zabrzeźniańska	8	170,0	0,0	0,0	170,0	III
394	Zabrzeźniańska	11	2,6	0,0	0,0	2,6	III
59	Zabrzeźniańska	18	189,0	163,0	0,0	352,0	III
48	Zabrzeźniańska	28	169,0	0,0	0,0	169,0	III
101	Zachodnia	16	0,0	14,0	3,0	17,0	III
102	Zachodnia	18	0,0	8,0	0,0	8,0	III
111	Zachodnia	7	124,0	51,0	0,0	175,0	III
112	Zachodnia	9	124,0	18,0	0,0	142,0	III
134	Zachodnia	19	121,0	0,0	0,0	121,0	III
59	Zachodnia	10	0,0	34,0	18,3	52,3	III
35\10	Zacisze	2	148,0	0,0	0,0	148,0	III
37\1	Zacisze	5	297,0	0,0	0,0	297,0	III
105	Zagajnikowa	9	228,6	0,0	0,0	228,6	III
105	Zagajnikowa	21	219,0	27,0	0,0	246,0	III
94	Zagajnikowa	20	0,0	109,0	0,0	109,0	III
93	Zakopiańska	13	213,7	0,0	0,0	213,7	III
316\7	Zapolskiej	21	186,0	0,0	0,0	186,0	III
316\19	Zapolskiej	25	270,0	27,0	0,0	297,0	III
123	Zielona	10	0,0	0,0	27,0	27,0	
127	Zielona	14	0,0	107,0	0,0	107,0	III
58\2	Ziewaniecka	8a	0,0	95,0	22,0	117,0	III
55	Ziewaniecka	1	0,0	0,0	27,0	27,0	III
41	Złota	40	0,0	184,2	0,0	184,2	III
155\2	Złota	30	198,0	0,0	0,0	198,0	III
155\1	Złota	32	0,0	33,8	0,0	33,8	III
185\2	Złota	13	182,0	135,0	0,0	317,0	III
150	Złota	22	146,0	0,0	0,0	146,0	III
79\2	Żołędziowa	30	0,0	40,0	0,0	40,0	III
51	Żołędziowa/Karasicka	90	94,0	20,0	0,0	114,0	III
136	Żwirki	18	101,0	0,0	0,0	101,0	III
214	Żwirki	62	169,0	42,2	0,0	211,2	III

212	Żwirki	58	0,0	157,5	140,5	298,0	III
213	Żwirki	60	101,0	0,0	0,0	101,0	III
8	Żwirki	35	152,0	354,5	0,0	506,5	III

Osoby fizyczne – budynki mieszkalne i gospodarcze płytki karo

Nr działki	ulica	nr	[m2] bud. miesz	[m2] bud. gosp.	[m2] azbest luzem	Razem na posesji m2	Stopień pilności
114	Targowa	23	107,64	0	0	107,64	III
62	Targowa	46	178,2	0	0	178,2	III
120	Bielawska	84	162	0	0	162	III
83	Świerkowa	9	67	0	0	67	III
156	Wyspiańskiego	38	121	0	0	121	III
136	Struga	2	171	0	0	171	III
237	Mickiewicza	39	70	0	0	70	III
199	Makuszyńskiego	5	270	0	0	270	III
21	Szkolna	6	0	40	0	40	III
239	Ogrodnicza	4	120	0	0	120	III

13. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI CELÓW

„Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, przyjmuje, że usunięcie wyrobów azbestowych ma zostać zakończone do 2032 r.

Pomyślna realizacja *Programu* zależy od zaangażowania organów administracji państwowej i jednostek samorządu terytorialnego.

Opracowując „Programem usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Miasta Głowna” uwzględniono politykę, cele i zadania:

- POKA,
- Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla województwa łódzkiego,
- Planu gospodarki odpadami dla województwa łódzkiego na lata 2011 z uwzględnieniem lat 2012 – 2015,
- Planu gospodarki odpadami dla powiatu zgierskiego na lata 2008 – 2011 z perspektywą do 2015 roku ,
- Planu gospodarki odpadami dla Miasta Głowna – Aktualizacja.

Ustalając politykę, cele i zadania „Programu postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest na terenie Gminy Miasta Głowno” kierowano się zasadami:

- dokładnej, szczegółowej wiedzy w zakresie występowania wyrobów i odpadów azbestowych na terenie Gminy Miasta Głowno,
- zapobiegania narażenia na ekspozycję pyłu azbestowego ludzi i środowiska,
- realności przyjmowanych zadań organizacyjnych i inwestycyjnych na terenie Gminy Miasta Głowno,
- współpracy w rozwiązaniu „problematyki azbestowej” na poziomie regionalnym i poziomie Gminy Miasta Głowno.

Przyjęto następujące zadania w zakresie realizacji „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Miasta Głowno”:

- Wprowadzenie zapisów w zakresie bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów i odpadów zawierających azbest do regulaminu o utrzymaniu czystości i porządku na terenie Gminy Miasta Głowno,

- Opracowanie zasad współfinansowania i wsparcia finansowego w zakresie usuwania wyrobów i odpadów zawierających azbest, w tym regulaminu przyznawania dotacji/dofinansowania kosztów związanych z usuwaniem wyrobów i odpadów zawierających azbest z obiektów budowlanych ze szczególnym uwzględnieniem osób fizycznych nie prowadzących działalności gospodarczej na terenie Gminy Miasta Głowno, wzoru wniosku dla osób fizycznych nie prowadzących działalności gospodarczej o dofinansowanie usuwania wyrobów i odpadów zawierających azbest na terenie Gminy Miasta Głowno, wzoru umowy z Wnioskodawcą o dofinansowanie usuwania wyrobów i odpadów zawierających azbest na terenie Gminy Miasta Głowna, wzór umowy z Wykonawcą związanej z demontażem wyrobów zawierających azbest i unieszkodliwianiem odpadów zawierających azbest w obiektach na terenie Gminy Miasta Głowno,
- Ustalenie zasad i możliwości odbioru odpadów azbestowych,
- Ustalenie kolejności usuwania wyrobów i odpadów zawierających azbest,
- Oczyszczanie obiektów użyteczności publicznej z wyrobów zawierających azbest,
- Oczyszczanie pozostałych obiektów, urządzeń i instalacji z wyrobów zawierających azbest,
- Działania informacyjno-edukacyjne związane z problematyką azbestową (ulotki, materiały informacyjne, spotkania, seminaria, działalność w mediach i inne),
- Aktualizacja bazy informacyjnej dotyczącej występowania wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Miasta Głowno,
- Monitoring realizacji „Programu...”.

Opis cech obszaru objętego oddziaływaniem na środowisko, w szczególności obszarów o szczególnych właściwościach naturalnych lub posiadających znaczenie dla dziedzictwa kulturowego, wrażliwych na oddziaływania, istniejących przekroczeniach standardów jakości środowiska lub intensywnym wykorzystywaniu terenu oraz wpływ na formy ochrony przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz obszary podlegające ochronie zgodnie z prawem międzynarodowym.

„Program” swoimi ustaleniami obejmuje wyłącznie teren miasta Głowno. Na terenie Gminy Miasta Głowno istnieją obszary objęte formami ochrony przyrody: Rezerwat

„Zabrzeźnia” położony w północno-zachodniej części miasta przy granicy z Gminą Głowno, dwa pomniki przyrody (dęby szypułkowe) usytuowane: pierwszy w ścisłym centrum miasta, drugi przy drodze krajowej nr 14 przy granicy z Gminą Stryków oraz pięć użytków ekologicznych – jeden zbiornik wodny z rozpoczętą naturalną sukcesją wtórną oraz tereny podmokłe, w tym dwa położone przy rzece Mrodze, pozostałe dwa położone w dolinie rzeki Mroźnicy.

Demontaż, transport wyrobów azbestowych, pod warunkiem prowadzenia procedur określonych przepisami, nie powoduje zagrożenia dla środowiska i zdrowia człowieka. Prace będą prowadzone w wielu obiektach na terenie miasta Głowno, jednakże jeżeli pojedyncze prace polegające na demontażu wyrobów zawierających azbest nie powodują znaczącego oddziaływania na środowisko, to również wielokrotne wykonanie takich prac nie spowoduje pogorszenia stanu środowiska. Ponadto „Program” zakłada, że demontaż pokryć azbestowych będzie prowadzony na przestrzeni 20 lat oraz na całym obszarze miasta, w związku z tym nie wystąpi skumulowane oddziaływanie na środowisko.

Ze względu na usytuowanie Gminy Miasta Głowno w centrum Polski oraz to, że „Program” nie przewiduje transportu odpadów zawierających azbest poza granice kraju, nie przewiduje się trans granicznego oddziaływania „Programu” na środowisko.

14. HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU

Harmonogram rzeczowo – finansowy realizacji programu przedstawiono w tab.14.1

Tab. 14.1 Harmonogram rzeczowo – finansowy realizacji programu

Lp.	Zadania	Koszty źródło finansowania odpowiedzialny za realizację	Termin
1.	Oczyszczanie obiektów osób fizycznych z wyrobów i odpadów zawierających azbest	(szczegóły pkt.) środki właścicieli nieruchomości, inne, właściciele nieruchomości, Gmina Miasta Głowno	2014 - 2032
2.	Działania informacyjno-edukacyjne związane z problematyką azbestową tj. o szkodliwości azbestu i bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających (ulotki, materiały informacyjne, spotkania, seminaria, działalność w mediach i inne)	wg potrzeb, środki właścicieli nieruchomości, inne, właściciele nieruchomości, Gmina Miasta Głowno	Systematycznie 2014 - 2032
3.	Aktualizacja bazy informacyjnej dotyczącej występowania wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Miasta Głowno	wg potrzeb	2014- 2032 na bieżąco
4.	Aktualizacja „Programu usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Miasta Głowno	W przypadku zaistnienia konieczności	2014 - 2032
5.	Monitoring realizacji „Programu usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Miasta Głowno	bez kosztów Gmina Miasta Głowno	od 2014 na bieżąco
6.	Aktualizacja oceny ilości, występowania i stanu technicznego wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Miasta Głowno	wg potrzeb Gmina Miasta Głowno	2014-2032

15.KOSZTY USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Koszty usunięcia wyrobów i odpadów zawierających azbest z obiektów osób fizycznych określono na podstawie przeprowadzonej diagnozy aktualnego stanu użytkowania wyrobów zawierających azbest jak również szczegółowej inwentaryzacji tych wyrobów.

Szacunkowe koszty usunięcia wyrobów i odpadów zawierających azbest z obiektów osób fizycznych i szacunek kosztów nowych inwestycji z obiektów osób fizycznych (nowe pokrycia dachowe) przedstawiono poniżej.

W kosztach uwzględniono:

- dane z diagnozy stanu użytkowania wyrobów,
 - koszty demontażu, usuwania wyrobów,
 - koszty transportu i unieszkodliwiania odpadów azbestowych,
- oraz, co jest istotne w przypadku usuwania wyrobów azbestowych z pokryć dachowych obiektów osób fizycznych, koszty nowych pokryć dachowych.

Szacunek kosztów realizacji Programu postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest na terenie Gmina Miasta Głowno - koszty usunięcia wyrobów i odpadów zawierających azbest z obiektów osób fizycznych przedstawiono w Tab13.1

Podstawą przedstawionego szacunku kosztów usunięcia wyrobów zawierających azbest z obiektów osób fizycznych jest szacunek kosztów przyjęty na podstawie cen średnich, a do dalszych rozważań przyjęto:

dla płyt falistych - 28 PLN/m²,

dla płyt karo - 37 PLN/m²,

wyrobów azbestowych zgromadzonych luzem na terenie posesji – 1100 PLN/Mg,

.koszt pokrycia nowego dachu – 47 PLN/m²

Tab.15.1 Szacunek kosztów realizacji Programu postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest na terenie Gminy Miasta Głowno - koszty usunięcia wyrobów zawierających azbest z obiektów osób fizycznych

Lp.	Rodzaj obiekt/rodzaj wyrobu/ odpady	Szacunkowe koszty usunięcia wyrobów i odpadów zawierających azbest [tys. PLN]	Szacunkowe koszty nowego pokrycia [tys. PLN]
1.	Wyroby zawierające azbest - obiekty osób fizycznych Płyty faliste	1 615,4	2 711,5
2.	Wyroby zawierające azbest - obiekty osób fizycznych Płyty karo	48,4	61,4
3	Wyroby zawierające azbest zgromadzone luzem na terenie posesji osób fizycznych	12,1	0
	RAZEM	1 675,9	2 772,9

16. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM

16.1. Wstęp

Zarządzanie „Programem postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest na terenie Gminy Miasta Głowno” odnosi się do jego wdrożenia i realizacji, monitoringu i oceny realizacji programu.

Przyjętymi zasadami wdrażania i realizacji programu są:

- zasada odpowiedzialności za wdrożenie programu - tj. wybór osoby (osób), lub jednostki odpowiedzialnej(ych) za realizację programu,
- zasada spójności z programami i planami na poziomie kraju, województwa, Gminy Miasta Głowno,
- zasada aktualizacji programu,
- zasada współpracy w realizacji programu zarówno z organami szczebla publicznego i prywatnego,
- zasada ciągłej edukacji ekologicznej i dostępu do informacji w zakresie realizacji programu społeczeństwa i bezpośrednich uczestników w realizacji programu.

16.2. Określenie wskaźników monitorowania i oceny skuteczności realizacji programu

Poniżej przedstawiono listę wskaźników przyjętych do oceny wdrażania i realizacji programu:

**Wskaźniki monitorowania i oceny skuteczności realizacji
Programu postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest**

WSKAŹNIKI PRESJI ŚRODOWISKOWEJ WSKAŹNIKI STANU ŚRODOWISKA ZWIĄZANE Z GOSPODARKĄ ODPADAMI				
Lp	Wskaźnik	Jednostka	Wielkość obecna	Wielkość wynikająca z realizacji programu
1.	Ilość obiektów osób fizycznych z zabudowanymi wyrobami zawierającymi azbest	szt.	406	
2.	Stopień pilności w użytkowaniu wyrobów zawierających azbest: I II III	szt. szt. szt.	0 0 406	
3.	Ilość zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest	Mg	737,71	
4.	Ilość wytworzonych odpadów w wyniku usuwania wyrobów zawierających azbest	Mg	0	
5.	Ilość odpadów podlegająca składowaniu	Mg	737,71	
6.	Ilość odpadów poddana unieszkodliwianiu metodami innymi niż składowanie	Mg	0	

16.3. Określenie sposobu monitorowania i zarządzania programem

Do głównych zadań monitorowania i zarządzania programem należy;

- gromadzenie danych i informacji w zakresie problematyki azbestowej, w tym ilość i stan wyrobów zawierających azbest,
- cykliczna kontrola stopnia realizacji programu wraz ze sprawozdawczością z realizacji programu (sprawozdanie dla Rady Gminy, marszałek województwa),
- współpraca z marszałkiem województwa, z mediami,

- nadzór nad wykorzystywanymi środkami przeznaczonymi na realizację programu.

17. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Sposób i źródło finansowania zadań realizowanych w ramach „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Miasta Głowno ” uzależniony jest od możliwości finansowych Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi.

Podstawą finansowania oczyszczania terenu Gminy Miasta Głowno stanowić będzie regulamin przyznawania dotacji/dofinansowania kosztów związanych z usuwaniem wyrobów i odpadów zawierających azbest z obiektów budowlanych ze szczególnym uwzględnieniem osób fizycznych nie prowadzących działalności gospodarczej na terenie Gminy Miasta Głowno (do przygotowania w ramach realizacji programu).

Możliwości pozyskiwania środków finansowych ze źródeł krajowych, zwłaszcza z odpowiednich funduszy Unii Europejskiej przedstawiono w poradniku „Stosowania przepisów i procedur dotyczących pozyskiwania z krajowych i zagranicznych funduszy pomocowych dodatkowych środków finansowych na usuwanie materiałów zawierających azbest” wydanym przez Ministerstwo Gospodarki, Departament Przemysłu, Warszawa 2006.

W 2008 r. na zlecenie Ministerstwa Gospodarki został opracowany i zostanie rozesłany do wszystkich samorządów poradnik dotyczący finansowania usuwania azbestu.

18. ZAŁĄCZNIKI

- Załącznik Nr 1 WYKAZ FIRM POSIADAJĄCYCH ZEZWOLENIE NA USUWANIE WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE GMINY MIASTA GŁOWNO
- Załącznik nr 2 WZÓR INFORMACJI O WYBORACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
- Załącznik nr 3 WZÓR OCENY STANU I MOŻLIWOŚCI BEZPIECZNEGO UŻYTKOWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST (W ZAŁĄCZENIU),
- Załącznik nr 4 WYKAZ AKTÓW PRAWNYCH

ZAŁĄCZNIK NR 1

Zgodę na prowadzenie działalności w zakresie usuwania azbestu na terenie Gminy Miasta Głowno posiadają: (Plan Gospodarki Odpadami dla Miasta Głowna str.25)

- 1.PPH „DACHPOL” Tomasz Anyszewski, ul. Kopernika 12/10, 95-015 Głowno
- 2.Zakład Usług Komunalnych „HAK” , ul. Próchnika 25, 97-300 Piotrków Trybunalski
- 3.R&M plettac Sp. z o.o., ul. Kościuszki 19, 63-500 Ostrzeszów
- 4.„Ekonaf” Sp. z o.o., ul. Fabryczna 22, 32-540 Trzebinia
- 5.Pan Michał Adamiak ”BUD-SYSTEM” , ul. Próchnika 20, 93-342 Łódź
- 6.Pan Marek Niewola Zakład remontowo-Budowlany „ALTER TECTUM” , ul. Kostki-Napierskiego 4 m. 36, 94-056 Łódź
- 7.Państwo Wiesława Śliwińska, Kazimierz Ambroży, Zakład Remontowo-Budowlany „AMBROŻY” Spółka Jawna, ul. Meissnera 1/3 lok. 222, 03-982 Warszawa
8. „TRANSPORT-METALURGIA” Sp. z o.o., ul. Reymonta 62, 97-500 Radomsko
- 9.Firma Wielobranżowa „WOLT CENTER” Grzegorz Lewandowski, Nowa Biała 1a, 09-411 Stara Biała
- 10.„RAMID” Mirosław Broniśa Dec, ul. A. Kowalskiego 1/54, 03-288 Warszawa
- 11.„SPE-BAU” Sp.z o.o., ul. Mielecka 21, 53-401 Wrocław
- 12.Pani Agnieszka Majda Firma Handlowo-Uslugowa „WIKI” , ul. Sobieszowska 10A, 58-570 Jelenia Góra
- 13.„Pruszyński-Kaluźny” Sp.z o.o., ul. Rudzka 43, 95-030 Rzgów
- 14.Pan Stanisław Zaclony- Firma Remontowo-Budowlana „UTIL” ul. Dolana 8, Ryczówk,
- 15.„BGJ” Sp.z o.o., ul. Dąbrowskiego 19, 95-100 Zgierz
- 16.PHU „EKO-GRUZ” Maciej Trojanowski, ul. Ketlinga 25 m, 38,92-431 Łódź
- 17.Pan Krzysztof Czerwieński BUDOWNICTWO OGÓLNE” , ul. Aleksandrowska 119A, 95-100 Zgierz
- 18.Panowie Tomasz Matuszewski, Krzysztof Matuszewski, Jacek Matuszewski T.K.J., ul. Por. Krzycha 5, 86-300 Grudziąz
- 19.POLONIKA Sp.z o.o., ul. 1 Maja 191, 25-464 Kielce
20. Pan Krzysztof Kantorski, Paweł Kaczorek „CLIMBEX” 46-021 Brzezie
- 21.Grzegorz Kociuba, Tomasz Wesołowski WEKO S.J., ul. Koszarowa 7, 95-100 Zgierz
- 22.„ZBIGMAR” Sp.z o.o., ul. Śliwkowa 10, 95-200 Pabianice
- 23.AZ BEST Sp.z o.o., ul. Łocji 30, 02-928 Warszawa
- 24.PPU „TEMIPOL” Sp.z o.o., ul. Konduktorska 42, 40-155 Katowice
- 25.Pan Marek Markiewicz Zakład Murarski „ADMAR” ul. Zachodnia 32, 63-300 Pleszew
- 26.Państwo Danuta Pawłosik, Andrzej Nawrocki, Józef Szydłowski, Mieczysław Słoma, PPH „BUDIMUS” Słoma Mieczysław S.J., ul. Jagiellońska 4, 99-300 Kutno
- 27.„ALBEDO” S.J. Emilia Sieger, Kotowy, 87-510 Skrwilno
- 28.„HYDROGEOTECHNIKA” Sp.z o.o., ul. Ściegiennego 162 A, 25-116 Kielce
- 29.Pan Jerzy Szczukocki PHU „JUKO” ul. Zamurowa 8, 97-300 Piotrków Trybunalski
- 30.Pan Piotr Stankiewicz „AMS” S.C.ul. ul. Obrońców Pokoju 15, 95-100 Zgierz
- 31.Zakład Produkcyjno-Uslugowo-Handlowy oraz remontowo –Ogólnobudowlany „SPRZĘTBUD”, Nowy Janów 40, 97-415 Kluki
- 32.„ALGADER HOFMAN” Sp. z o.o., ul. Wólczańska 133, 01-919 Warszawa

33.Przedsiębiorstwo Budownictwa Lądowego MJ Sp. z o.o., ul. Graniczna 6, Reguły

34.,„GAJAWI” PPH Gabriel Rogut, ul. Odyńca 24, 93-150 Łódź.

Załącznik nr 2

WZÓR INFORMACJI O WYBORACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾

1. Nazwa miejsca/urządzenia/instalacji, adres²⁾:

.....
.....

2. Wykorzystujący wyroby zawierające azbest – imię i nazwisko lub nazwa i adres:

.....
.....

3. Rodzaj zabudowy³⁾:

4. Numer działki ewidencyjnej⁴⁾:

5. Numer obrębu ewidencyjnego⁴⁾:

6. Nazwa, rodzaj wyrobu⁵⁾:

.....

7. Ilość posiadanych wyrobów⁶⁾:

8. Stopień pilności⁷⁾:

9. Zaznaczenie miejsca występowania wyrobów⁸⁾:

a) nazwa i numer dokumentu:

b) data ostatniej aktualizacji:

10. Przewidywany termin usunięcia wyrobów:

11. Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest przekazanych do unieszkodliwienia⁶⁾:

.....
(podpis)

data

¹⁾ Za wyrób zawierający azbest uznaje się każdy wyrób zawierający wagowo 0,1 % lub więcej azbestu.

²⁾ Adres faktycznego miejsca występowania azbestu należy uzupełnić w następującym formacie: województwo, powiat, gmina, miejscowość, ulica, numer nieruchomości.

³⁾ Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, budynek mieszkalno-gospodarczy, inny.

⁴⁾ Należy podać numer działki ewidencyjnej i numer obrębu ewidencyjnego faktycznego miejsca występowania azbestu.

⁵⁾ Należy podać rodzaj wyrobu zawierającego azbest, stosując następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- rury i złącza azbestowo-cementowe pozostawione w ziemi,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- drogi zabezpieczone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, po trwałym zabezpieczeniu przed emisją włókien azbestu),
- drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczone trwale przed emisją włókien azbestu,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura; podać jakie.

⁶⁾ Ilość wyrobów zawierających azbest należy podać w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (kg, m², m³, m.b., km).

⁷⁾ Według „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” określonej w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649 oraz z 2010 r. Nr 162, poz. 1089).

⁸⁾ Nie dotyczy osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami. Należy podać nazwę i numer dokumentu oraz datę jego ostatniej aktualizacji, w którym zostały oznaczone miejsca występowania wyrobów zawierających azbest, w szczególności planu sytuacyjnego terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest, dokumentacji technicznej.

• **Załącznik nr 3 WZÓR OCENY STANU I MOŻLIWOŚCI BEZPIECZNEGO UŻYTKOWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST**

OCENA

stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

Nazwa miejsca/objektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej:

.....

Adres miejsca/objektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej:

.....

Rodzaj zabudowy¹⁾:

Numer działki ewidencyjnej²⁾:

Numer obrębu ewidencyjnego²⁾:

Nazwa, rodzaj wyrobu³⁾:

Ilość wyrobów⁴⁾:

Data sporządzenia poprzedniej oceny⁵⁾:

Grupa/ nr	Rodzaj i stan wyrobu	Punkty	Ocena
1	2	3	4
I	Sposób zastosowania azbestu		
1	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)	30	
2	Tynk zawierający azbest	30	
3	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1 000 kg/m ³)	25	
4	Pozostałe wyroby z azbestem (np. pokrycia dachowe, elewacyjne)	10	
II	Struktura powierzchni wyrobu z azbestem		
5	Duże uszkodzenia powierzchni, naruszona struktura włókien	60	
6	Niewielkie uszkodzenia powierzchni (rysy, odpryski, załamania), naruszona struktura włókien	30	
7	Ścisła struktura włókien przy braku warstwy zabezpieczającej lub jej dużych ubytkach	15	
8	Warstwa zabezpieczająca bez uszkodzeń	0	
III	Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem		
9	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac	30	
10	Wyrób bezpośrednio dostępny (do wysokości 2 m)	15	
11	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne	10	
12	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania lub czynniki atmosferyczne	10	
13	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne	0	
IV	Miejsce usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych		
14	Bezpośrednio w pomieszczeniu	30	
15	Za zawieszonym, nieszczelnym sufitem lub innym pokryciem	25	
16	W systemie wentylacji pomieszczenia (kanały wentylacyjne)	25	
17	Na zewnątrz obiektu (np. tynk)	20	
18	Elementy obiektu (np. osłony balkonowe, filarki międzyokienne)	10	

19	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym	5	
20	Bez kontaktu z pomieszczeniem (np. na dachu odizolowanym od pomieszczeń mieszkalnych)	0	
V	Wykorzystanie miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej		
21	Regularne przez dzieci, młodzież lub sportowców	40	
22	Stale lub częste (np. zamieszkanie, miejsce pracy)	30	
23	Czasowe (np. domki rekreacyjne)	15	
24	Rzadkie (np. strychy, piwnice, komórki)	5	
25	Nieużytkowane (np. opuszczone zabudowania mieszkalne lub gospodarskie, wyłączone z użytkowania obiekty, urządzenia lub instalacje)	0	
		SUMA PUNKTÓW OCENY	
		STOPIEŃ PILNOŚCI	

UWAGA: W każdej z pięciu grup arkusza należy wskazać co najmniej jedną pozycję. Jeśli w grupie zostanie wskazana więcej niż jedna pozycja, sumując punkty z poszczególnych grup, należy uwzględnić tylko pozycję o najwyższej punktacji w danej grupie. Sumaryczna liczba punktów pozwala określić stopień pilności:

Stopień pilności I od 120 punktów

wymagane pilne usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie

Stopień pilności II od 95 do 115 punktów

wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku

Stopień pilności III do 90 punktów

wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat

.....

Oceniający
(nazwisko i imię)

.....

(miejscowość, data)

.....

Właściciel/Zarządca
(podpis)

.....

(adres lub pieczęć z adresem)

Objaśnienia:

- 1) Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, inny.
- 2) Należy podać numer obrębu ewidencyjnego i numer działki ewidencyjnej faktycznego miejsca występowania azbestu.
- 3) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
 - płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
 - płyty faliaste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe,
 - izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura, podać jakie.
- 4) Ilość wyrobów azbestowych podana w jednostkach masy (Mg) oraz w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (m², m³, mb).

- 5) Należy podać datę przeprowadzenia poprzedniej oceny; jeśli jest to pierwsza ocena, należy wpisać "pierwsza ocena".

Załącznik nr 4

**WYKAZ AKTÓW PRAWNYCH⁵ - stan aktualny dostępny w bazie azbestowej
prowadzonej na zlecenie Ministerstwa Gospodarki www.bazaazbestowa.pl**

Ustawy

Lp.	MIEJSCE PUBLIKACJI	AKT	WPROWADZONE ZMIANY
1	Dz.U.83.35.163	USTAWA z dnia 24 czerwca 1983 r. o społecznej inspekcji pracy (Dz. U. 1983 nr 35 poz. 163)	tekst jednolity
2	Dz.U.98.21.94	USTAWA z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz. U. 1998, nr 21, poz. 94 j.t.)	tekst jednolity
3	Dz.U.01.100.1085	USTAWA z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. 2001, nr 100, poz. 1085 j.t.)	tekst jednolity
4	Dz.U.02.101.926	USTAWA z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. 2002, nr 101, poz. 926 j.t.)	tekst jednolity
5	Dz.U.11.227.1367	USTAWA z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych (Dz. U. 2011, nr 227, poz. 1367 j.t.)	tekst jednolity
6	Dz.U.04.3.20	USTAWA z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2004, nr 3, poz. 20 j.t.)	tekst jednolity
7	Dz.U.04.92.881	USTAWA z dnia 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych (Dz. U. 2004, nr 92, poz. 881 j.t)	zmiany: Dz.U.11.102.586
8	Dz.U.12.1137.1448	USTAWA z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. 2012, nr 1137, poz. 1448 j.t.)	tekst jednolity

⁵ www.bazaazbestowa.gov.pl

9	Dz.U.05.180.1495	USTAWA z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. 2005, nr 180, poz. 1495 j.t.)	tekst jednolity
10	Dz.U.11.163.981	USTAWA z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. 2011, nr 163, poz. 981 j.t.)	tekst jednolity
11	Dz.U.12 poz. 391	USTAWA z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2012, poz. 391)	tekst jednolity
12	Dz.U.09.157.1240	USTAWA z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. 2009, nr 157, poz. 1240)	tekst jednolity z późniejszymi zmianami
13	Dz.U.07.44.287	USTAWA z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. 2007, nr 44, poz. 287 t.j.)	tekst jednolity
14	Dz.U.07.89.589	USTAWA z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (Dz. U. 2007, nr 89, poz. 589 t.j.)	tekst jednolity
15	Dz.U.07.124.859	USTAWA z dnia 29 czerwca 2007 r. o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów (Dz. U. 2007, nr 124, poz. 859)	tekst jednolity
16	Dz.U.08.25.150	USTAWA z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2008, nr 25, poz. 150 j.t)	zmiany: M.P.10.74.945 M.P.10.78.965
17	Dz.U.08.164.1027	USTAWA z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. 2008, nr 164, poz. 1027 j.t.)	tekst jednolity
18	Dz.U.08.199.1227	USTAWA z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o	tekst jednolity

		ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008, nr 199, poz. 1227)	
19	Dz.U.09.157.1240	USTAWA z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych (Dz. U. 2009, nr 157, poz. 1240)	tekst jednolity
20	Dz.U.09.178.1380	USTAWA z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. 2009, nr 178, poz. 1380 j.t.)	tekst jednolity
21	Dz.U.2013 poz. 21	USTAWA z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2013, poz. 21 z późn. zm)	tekst ogłoszony
22	Dz.U.10.243.1623	USTAWA z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. 2006, nr 156, poz. 1118 j.	tekst jednolity
23	Dz.U.11.63.322	USTAWA z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (Dz. U. 2011, nr 62, poz.332 j.t.)	tekst jednolity
24	Dz.U.11.63.322	USTAWA z dnia 15 lipca 2011 r. o krajowym systemie ekozarządzania i audytu (EMAS) (Dz. U. 2011, nr 178, poz.1060 j.t.)	tekst jednolity
25	Dz.U.11.122.695	USTAWA z dnia 28 kwietnia 2011 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji do gazów cieplarnianych (Dz. U. 2011, nr 122, poz. 695 j.t.)	tekst jednolity

Rozporządzenia

Lp.	MIEJSCE PUBLIKACJI	AKT	WPROWADZONE ZMIANY
1	Dz.U.96.69.332	ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA I OPIEKI SPOŁECZNEJ z dnia 30 maja 1996 r. w sprawie przeprowadzenia badań lekarskich pracowników, zakresu profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami oraz orzeczeń lekarskich	1997.06.29 zm. Dz.U.97.60.375 § 1 1999.01.01 zm. Dz.U.98.159.1057 § 1 2001.05.12 zm. Dz.U.01.37.451 § 1 2002.07.01 zm. wyn. z Dz.U.01.128.1405 art. 1 pkt 11, art. 7 2010.12.21 zm. Dz.U.2010.240.1611 § 1

		wydawanych do celów przewidzianych w Kodeksie pracy (Dz. U. 1996, nr 69, poz. 332)	
2	Dz.U.96.101.473	ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA I OPIEKI SPOŁECZNEJ z dnia 12 lipca 1996 r. w sprawie wykazu jednostek upoważnionych do przeprowadzania badań materiałowych i procesów technologicznych w celu ustalenia stopnia ich szkodliwości dla zdrowia oraz zakresu tych badań (Dz. U. 1996, nr 101, poz. 473)	2002.02.15 zm. wyn. z Dz.U.01.11.84 art. 41 pkt 1
3	Dz.U.97.109.704	ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW z dnia 2 września 1997 r. w sprawie służby bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. 1997, nr 109, poz. 704)	2005.07.01 zm. Dz.U.04.246.2468 § 1
4	Dz.U.01.112.1206	ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. 2001, nr 112, poz. 1206)	tekst aktualny
5	Dz.U.01.138.1554	ROZPORZĄDZENIE MINISTRA INFRASTRUKTURY z dnia 19 listopada 2001 r. w sprawie rodzajów obiektów budowlanych, przy których realizacji jest wymagane ustanowienie inspektora nadzoru inwestorskiego (Dz. U. 2001, nr 138, poz. 1554)	tekst aktualny
6	Dz.U.02.108.953	ROZPORZĄDZENIE MINISTRA INFRASTRUKTURY z dnia 26 czerwca 2002 r. w sprawie dziennika budowy, montażu i rozbiórki, tablicy informacyjnej oraz ogłoszenia zawierającego dane dotyczące bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia (Dz. U. 2002, nr 108, poz. 953)	2004.09.25 zm. Dz.U.04.198.2042 § 1
7	Dz.U.02.122.1055	ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie	tekst aktualny

		poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. 2002, nr 122, poz. 1055)	
8	Dz.U.02.132.1121	ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA z dnia 1 sierpnia 2002 r. w sprawie sposobu dokumentowania chorób zawodowych i skutków tych chorób (Dz. U. 2002, nr 132, poz. 1121)	tekst aktualny
9	Dz.U.02.191.1595	ROZPORZĄDZENIE MINISTRA GOSPODARKI z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny (Dz. U. 2002, nr 191, poz. 1595)	tekst aktualny
10	Dz.U.02.217.1833	ROZPORZĄDZENIE MINISTRA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. 2002, nr 217, poz. 1833)	2005.11.12 zm. Dz.U.05.212.1769 § 1 2007.09.21 zm. Dz.U.07.161.1142 § 1 2009.07.17 zm. Dz.U.09.105.873 § 1 2010.08.21 zm. Dz.U.2010.141.950 § 1
11	Dz.U.03.32.262	ROZPORZĄDZENIE MINISTRA INFRASTRUKTURY z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych pojazdów oraz zakresu ich niezbędnego wyposażenia (Dz. U. 2003, nr 32, poz. 262)	2004.04.04 zm. Dz.U.04.34.300 § 1 2004.05.01 zm. Dz.U.04.103.1085 § 1 2004.08.14 zm. Dz.U.04.169.1773 § 1 2007.05.31 zm. Dz.U.07.90.604 § 1 2007.10.20 zm. Dz.U.07.192.1393 § 1 2009.06.20 zm. Dz.U.09.75.639 § 1 2011.04.04 zm. Dz.U.11.47.242 § 1
12	Dz.U.03.47.401	ROZPORZĄDZENIE MINISTRA INFRASTRUKTURY z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych (Dz. U. 2003, nr 47, poz. 401)	tekst aktualny
13	Dz.U.03.120.1126	ROZPORZĄDZENIE MINISTRA INFRASTRUKTURY z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia	tekst aktualny

		(Dz. U. 2003, nr 120, poz. 1126)	
14	Dz.U.03.169.1650	OBWIESZCZENIE MINISTRA GOSPODARKI, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ z dnia 28 sierpnia 2003 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. 2003, nr 169, poz. 1650)	2007.06.21 zm. Dz.U.07.49.330 § 1 2008.07.09 zm. Dz.U.08.108.690 § 1 2011.09.06 zm. Dz.U.11.173.1034 § 1
15	Dz.U.04.71.649	ROZPORZĄDZENIE MINISTRA GOSPODARKI, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2004, nr 71, poz. 649)	2010.09.18 zm. Dz.U.10.162.1089 § 1
16	Dz.U.04.100.1024	ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI z dnia 29 kwietnia 2004 r. sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych (Dz. U. 2004, nr 100, poz. 1024)	tekst aktualny
17	Dz.U.04.180.1860	ROZPORZĄDZENIE MINISTRA GOSPODARKI I PRACY z dnia 27 lipca 2004 r. w sprawie szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. 2004, nr 180, poz. 1860)	2005.07.01 zm. Dz.U.05.116.972 § 1 2007.11.24 zm. Dz.U.07.196.1420 § 1
18	Dz.U.04.183.1896	ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA z dnia 4 sierpnia 2004 r. w sprawie okresowych badań lecarskich pracowników zatrudnionych w zakładach, które stosowały azbest w produkcji	tekst aktualny

		(Dz. U. 2004, nr 183, poz. 1896)	
19	Dz.U.04.185.1920	ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA z dnia 9 sierpnia 2004 r. w sprawie leczenia uzdrowiskowego osób zatrudnionych przy produkcji wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2004, nr 185, poz. 1920)	2005.08.02 zm. Dz.U.05.131.1100 § 1
20	Dz.U.04.195.2011	ROZPORZĄDZENIE MINISTRA INFRASTRUKTURY z dnia 11 sierpnia 2004 r. w sprawie systemów oceny zgodności, wymagań, jakie powinny spełniać notyfikowane jednostki uczestniczące w ocenie zgodności, oraz sposobu oznaczania wyrobów budowlanych oznakowaniem CE (Dz. U. 2004, nr 195, poz. 2011)	tekst aktualny
21	Dz.U.04.198.2041	ROZPORZĄDZENIE MINISTRA INFRASTRUKTURY z dnia 11 sierpnia 2004 r. w sprawie sposobów deklarowania zgodności wyrobów budowlanych oraz sposobu znakowania ich znakiem budowlanym (Dz. U. 2004, nr 198, poz. 2041)	2006.12.31 zm. Dz.U.06.245.1782 § 1
22	Dz.U.04.200.2047	ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW z dnia 24 sierpnia 2004 r. w sprawie wykazu prac wzbronionych młodocianym i warunków ich zatrudniania przy niektórych z tych prac (Dz. U. 2004, nr 200, poz. 2047)	2005.08.09 zm. Dz.U.05.136.1145 § 1 2006.07.12 zm. Dz.U.06.107.724 § 1
23	Dz.U.05.11.86	ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA z dnia 30 grudnia 2004 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy związanej z występowaniem w miejscu pracy czynników chemicznych (Dz. U. 2005, nr 11, poz. 86)	2008.12.02 zm. Dz.U.08.203.1275 § 1
24	Dz.U.05.13.109	ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA z dnia 10 stycznia 2005 r. w sprawie wzoru książeczki badań profilaktycznych dla	tekst aktualny

		<p>osoby, która była lub jest zatrudniona w warunkach narażenia zawodowego w zakładach stosujących azbest w procesach technologicznych, sposobu jej wypełnienia i aktualizacji (Dz. U. 2005, nr 13, poz. 109)</p>	
25	Dz.U.05.72.642	<p>ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA z dnia 30 marca 2005 r. w sprawie list substancji niedozwolonych lub dozwolonych z ograniczeniami do stosowania w kosmetykach oraz znaków graficznych umieszczanych na opakowaniach kosmetyków (Dz. U. 2005, nr 72, poz. 642)</p>	<p>2005.10.06 zm. Dz.U.05.181.1521 § 1 2006.01.01 zm. Dz.U.05.265.2228 § 1 2006.05.22 zm. Dz.U.06.85.593 § 1 2007.03.31 zm. Dz.U.07.47.316 § 1 2007.06.19 zm. Dz.U.07.107.743 § 1 2007.11.22 zm. Dz.U.07.207.1504 § 1 2008.05.31 zm. Dz.U.08.85.520 § 1 2009.07.07 zm. Dz.U.09.107.898 § 1 2010.02.05 zm. Dz.U.09.222.1772 § 1 2010.05.29 zm. Dz.U.2010.81.536 § 1 2010.08.23 zm. Dz.U.2010.153.1030 § 1</p>
26	Dz.U.05.81.716	<p>ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA z dnia 22 kwietnia 2005 r. w sprawie szkodliwych czynników biologicznych dla zdrowia w środowisku pracy oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki (Dz. U. 2005, nr 81, poz. 716)</p>	<p>2008.04.05 zm. Dz.U.08.48.288 § 1</p>
27	Dz. U 2013, poz. 38	<p>ROZPORZĄDZENIE MINISTRA GOSPODARKI z 8 stycznia 2013 w sprawie kryteriów oraz procedur dopuszczenia odpadów do składowania na składowisku odpadów danego typu (Dz.U 2013 poz. 38)</p>	<p>tekst aktualny</p>
28	Dz.U. 2005, poz. 619	<p>ROZPORZĄDZENIE MINISTRA TRANSPORTU BUDOWNICTWA I GOSPODARKI MORSKIEJ z 28 maja 2012 w sprawie prowadzenia kursów z zakresu przewozu towarów niebezpiecznych (Dz.U. 2012, poz. 619)</p>	<p>tekst aktualny</p>
29	Dz.U.05.189.1603	<p>ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA z dnia 15 września 2005 r. w sprawie leków związanych z chorobami wywołanymi pracą przy azbestie (Dz. U. 2005, nr 189, poz. 1603)</p>	<p>tekst aktualny</p>
30	Dz.U.11.291.1714	<p>ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA</p>	<p>tekst aktualny</p>

		z dnia 23 grudnia 2011 r. w sprawie dokumentacji hydrogeologicznej i dokumentacji geologiczno-inżynierskiej (Dz.U. 2011 nr 291, poz. 1714)	
31	Dz.U.05.216.1824	ROZPORZĄDZENIE MINISTRA GOSPODARKI I PRACY z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. 2005, nr 216, poz. 1824)	tekst aktualny
32	Dz.U.05.238.2010	ROZPORZĄDZENIE MINISTRA INFRASTRUKTURY z dnia 24 października 2005 r. w sprawie homologacji typu pojazdów samochodowych i przyczep (Dz. U. 2005, nr 238, poz. 2010)	2006.11.23 zm. Dz.U.06.205.1512 § 1 2008.03.01 zm. Dz.U.08.29.166 § 1
33	Dz.U.06.49.356	ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA z dnia 21 marca 2006 r. w sprawie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów poza instalacjami i urządzeniami (Dz. U. 2006, nr49, poz. 356)	tekst aktualny
34	Dz.U.06.49.356	ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA z dnia 21 marca 2006 r. w sprawie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów poza instalacjami i urządzeniami (Dz. U. 2006, nr 49, poz. 356)	tekst aktualny
35	Dz.U.07.101.687	ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA z dnia 25 maja 2007 r. w sprawie warunków i zakresu dostępu do wojewódzkiej bazy danych dotyczącej wytwarzania i gospodarowania odpadami (Dz. U. 2007, nr 101, poz. 687)	tekst aktualny
36	Dz.U.07.133.930	ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA	tekst aktualny

		z dnia 9 lipca 2007 r. w sprawie niezbędnego zakresu informacji objętych obowiązkiem zbierania i przetwarzania oraz sposobu prowadzenia centralnej i wojewódzkiej bazy danych dotyczącej wytwarzania i gospodarowania odpadami (Dz. U. 2007, nr 133, poz. 930)	
37	Dz.U.11.298.1771	ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA z dnia 28 grudnia 2012 r. w sprawie podziemnych składowisk odpadów (Dz.U. 2011, nr 298, poz. 1771)	tekst aktualny
38	Dz.U.07.186.1322	ROZPORZĄDZENIE MINISTRA INFRASTRUKTURY z dnia 22 lipca 2002 r. w sprawie rejestracji i oznaczania pojazdów (Dz. U. 2007, nr 186, poz. 1322 j.t.)	2009.06.03 zm. Dz.U.09.74.634 § 1 2010.02.16 zm. Dz.U.10.14.72 § 1 2011.01.01 zm. Dz.U.2009.74.634 § 1 2011.03.21 zm. Dz.U.2011.36.183 § 1
39	Dz.U.08.37.212	ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI z dnia 27 lutego 2008 r. w sprawie uposażenia strażaków Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. 2008, nr 37, poz. 212)	2009.03.18 zm. Dz.U.09.43.352 § 1
40	Dz.U.08.119.769	ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA z dnia 24 czerwca 2008 r. w sprawie rodzajów odpadów, których przywóz w celu unieszkodliwiania jest zabroniony (Dz. U. 2008, nr 119, poz. 769)	tekst aktualny
41	Dz.U.08.206.1291	ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA z dnia 4 listopada 2008 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji oraz pomiarów ilości pobieranej wody (Dz. U. 2008, nr 206, poz. 1291)	tekst aktualny
42	Dz.U.09.105.869	ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie chorób zawodowych (Dz. U. 2009, nr 105, poz. 869)	tekst aktualny

43	Dz.U.09.124.1033	ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. 2009, nr 124, poz. 1033)	tekst aktualny
44	Dz.U.10.249.1673	ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA z dnia 8 grudnia 2010 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. 2010, nr 249, poz. 1673)	tekst aktualny
45	Dz.U.11.8.31	ROZPORZĄDZENIE MINISTRA GOSPODARKI z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. 2011, nr 8, poz. 31)	tekst aktualny
46	Dz.U.11.33.166	ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA z dnia 2 lutego 2011 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. 2011, nr 33, poz. 166)	tekst aktualny
47	Dz.U.11.95.558	ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA z dnia 22 kwietnia 2011 r. w sprawie standardów emisyjnych z instalacji (Dz. U. 2011, nr 95, poz. 558)	tekst aktualny

Pozostałe

Lp.	MIEJSCE PUBLIKACJI	AKT	WPROWADZONE ZMIANY
1	Konwencja	KONWENCJA Nr 162 Międzynarodowej Organizacji Pracy dotycząca bezpieczeństwa w stosowaniu azbestu z dnia 24 czerwca 1986 r. (proces ratyfikacji przez Polskę jest w toku postępowania)	tekst aktualny
2	Dz.U.06.194.1433	KONWENCJA Nr 170 Międzynarodowej	tekst aktualny

		Organizacji Pracy dotycząca bezpieczeństwa przy używaniu substancji i preparatów chemicznych w pracy, przyjęta w Genewie dnia 25 czerwca 1990 r. (Dz. U. 2006, nr 194, poz.1433)	
3	M.P.96.19.231	ZARZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA I OPIEKI SPOŁECZNEJ z dnia 12 marca 1996 r. w sprawie dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia, wydzielanych przez materiały budowlane, urządzenia i elementy wyposażenia w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi (M.P. 1996, nr 19, poz. 231)	tekst aktualny
4	M.P.10.101.1183	UCHWAŁA RADY MINISTRÓW Nr 217 z dnia 24 grudnia 2010 r. w sprawie "Krajowego planu gospodarki odpadami 2014" (M.P. 2010, nr 101, poz. 1183)	tekst aktualny
5	Dz.U.09.27.162	OŚWIADCZENIE RZĄDOWE z dnia 23 marca 2007 r. w sprawie wejścia w życie zmian do załączników A i B Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzonej w Genewie dnia 30 września 1957 r. (Dz. U. z dnia 5 czerwca 2007 r.)	zmiany: 2010.04.16 zm. Dz.U.10.63.395 ogólne 2011-01-01 zm. Dz.U.2011.110.641 ogólne
6	M.P.09.50.735	KOMUNIKAT MINISTRA GOSPODARKI z dnia 29 lipca 2009 r. o podjęciu przez Radę Ministrów uchwały w sprawie programu wieloletniego pod nazwą "Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032" (M.P. z dnia 7 sierpnia 2009 r.)	tekst aktualny
7	M.P.10.74.945	OBWIESZCZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA z dnia 4 października 2010 r. w sprawie wysokości stawek opłat za korzystanie ze składowiska na rok 2011	tekst aktualny

		(M.P. 2010.74.945)	
8	Program Uchwała 122/2009 Uchwała 39/2010	"Program Oczyszczenia Kraju z Azbestu na lata 2009- 2032"	tekst aktualny